

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Oddělení praxe

Bakalářská práce

MOŽNOSTI NÁSLEDNÉ PÉČE O MLADÉ DOSPĚLÉ, KTERÍ ODCHÁZEJÍ Z DĚTSKÉHO DOMOVA

Vedoucí práce: Mgr. Magdaléna Ehrlichová

Autor práce: Lucie Hejdová
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Forma studia: prezenční
Ročník: 3.

2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

.....
Lucie Hejdová

Poděkování:

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Magdaléně Ehrlichové za metodické vedení, cenné připomínky a rady.

Datum:

.....

Lucie Hejdová

Obsah

Úvod.....	5
1 Systém náhradní výchovy a následné péče v ČR.....	7
1.1 Náhradní rodinná péče.....	7
1.2 Ústavní výchova.....	9
1.3 Nařízení ústavní výchovy	10
1.4 Zánik ústavní výchovy	11
1.5 Zařízení ústavní výchovy.....	12
1.5.1 Diagnostický ústav.....	13
1.5.2 Dětský domov	14
1.5.3 Dětský domov se školou.....	14
1.5.4 Výchovné ústavy.....	14
1.6 Příprava na odchod a odchod z dětského domova	15
2 Možnosti následné péče v ČR.....	19
2.1 Domy na půl cesty.....	20
2.2 Azylové domy.....	21
2.3 Projekty určené mladým dospělým z dětských domovů v ČR.....	22
2.3.1 Projekty zaměřující se na přípravu na odchod.....	22
2.3.2 Projekty zaměřující se na přípravu na odchod i na následnou péči	24
2.3.3 Projekty zaměřené na následnou péči	25
2.4 Odborné poradenství	27
2.5 Finanční pomoc.....	27
3 Systém náhradní výchovy a následné péče v Anglii	29
3.1 Ústavní péče neboli rezidenční péče	30
3.2 Nařízení ústavní výchovy	31
3.3 Zařízení rezidenční péče.....	33
3.4 Příprava a odchod z rezidenční péče	35
3.5 Možnosti následné péče.....	36
3.6 Možnosti bydlení.....	37
3.6.1 Sociální bydlení	37
3.6.2 Podporované bydlení.....	37
3.6.3 Ubytování s částečnou podporou.....	38
3.6.4 Foyers	38
3.7 Finanční pomoc.....	39
3.8 Projekty určené mladým dospělým z dětských domovů v Anglii	40
4 Shrnutí	42
Závěr.....	46
Seznam použité literatury	48
Seznam zkratk	52
Abstrakt.....	53
Abstract	54

Úvod

Téma pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolila po své praxi v dětském domově ve druhém ročníku. Během této praxe jsem se setkala se startovacími byty pro mladé dospělé, kteří odešli z dětského domova, a na základě této zkušenosti jsem se začala zajímat o možnosti následné péče pro tyto mladé lidi. Zajímala jsem se o to, co se stane právě s mladými dospělými, kteří musí odejít z dětského domova. Na koho se mohou tito mladí lidé obrátit se svými problémy, kde se mohou ubytovat a kde jim je poskytnuta následná péče. Tito mladí dospělí nemají většinou možnost, jako my ostatní, požádat o pomocnou ruku nebo radu od našich rodičů, i když jsme již dospělí a třeba s nimi už ani nežijeme. Mnohokrát jsem slyšela od starších vrstevníků, jak jim rodiče v nouzi velmi pomohli. Ale co mladí dospělí z dětských domovů? Na koho ti se mohou obrátit, když jejich biologická rodina o ně nejeví zájem nebo ji nemají?

Toto téma jsem si zvolila také proto, že s mladými dospělými, kteří odešli z dětského domova, bych se mohla setkat v pozici sociálního pracovníka v rámci některého zařízení nebo organizace poskytující následnou péči, jakožto možnosti mého budoucího zaměstnání. Podle mého názoru je této problematice v České republice věnována ze strany státu nedostatečná pozornost. Mladí dospělí, jsou sice připravováni na život mimo dětský domov, ale po odchodu se často stává, že na život mimo dětský domov nejsou ještě dostatečně připraveni, dostávají se do finančních problémů a následně do problémů se zákonem.

Cílem mé bakalářské práce je představení možností následné péče v České republice a v Anglii pro mladé lidi, kteří opouštějí dětský domov. Proto chci v mé práci představit zařízení, kde mohou mladí dospělí najít zázemí a pomoc, pokud se dostanou do nepříznivých životních situací po odchodu z dětského domova. Ve své bakalářské práci bych také chtěla porovnat následnou péči v České republice s následnou péčí v Anglii, abych zjistila, zda by se ČR mohla od Anglie něčím inspirovat, či zda by naopak Česká republika mohla být v něčem inspirací pro Anglii.

Má bakalářská práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole se zaměřím na systém náhradní péče v České Republice a to konkrétněji na ústavní péči. V ústavní péči jsem se zaměřila na mladé dospělé z dětského domova, u kterých se budu zabývat jejich přípravou na odchod a vlastním odchodem z dětského domova a následnou péčí, která

se jim nabízí v České Republice. Ve druhé kapitole se zaměřím na možnosti následné péče o mladé dospělé z dětských domovů v České republice. Stručně popíši jednotlivé možnosti následné péče, podrobněji se zaměřím pouze na projekty neziskových organizací. Třetí kapitola mé práce se týká systému náhradní výchovy v Anglii. Zaměřím se na ústavní péči, konkrétně dětské domovy, a na následnou péči o mladé dospělé, kteří z nich odcházejí, obdobně jako jsem to popsala v České republice. V poslední, čtvrté, kapitole se zaměřím na rozdíly a spojitosti přípravy dětí na odchod z dětského domova, vlastního odchodu z dětského domova a následné péče o mladé dospělé v Anglii a České republice.

V mé bakalářské práci vycházím především z knihy autorky Leony Běhounkové, která se zabývá problémem odchodu mladých dospělých z dětských domovů a následnou péčí o ně. Dalším autorem, kterého v práci často zmiňuji je Jiří Kovařík, který ve své knize nastínil následnou péči ve Velké Británii.

1 Systém náhradní výchovy a následné péče v ČR

V této kapitole se zaměřím na systém náhradní výchovy dětí v našem prostředí. Tento systém upřesním v rámci platných zákonů ČR a nastíním možnosti výchovy dítěte, které bylo přijato do náhradní rodinné péče. Zaměřím se hlavně na ústavní výchovu, tedy jaký je její účel, jak vzniká, ústavní zařízení a jakým způsobem ústavní výchova končí.

Náhradní výchova je v českém prostředí upravena především dvěma základními zákony a to: zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem a zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. V rámci těchto zákonů je v českém prostředí upřednostňována náhradní rodinná péče o dítě před péčí ústavní. Legislativní systém je u nás nastaven tak, že pokud dítě ze závažných důvodů nemůže dále pobývat ve své rodině, bude se soud snažit umístit dítě do náhradní rodinné péče. Tuto možnost soud upřednostňuje z důvodu stálosti rodinného prostředí, která je důležitá pro další vývoj dítěte. Pokud je dítě odebráno do náhradní výchovy a selhaly pokusy o umístění dítěte do náhradní rodinné péče, nařídí soud ústavní výchovu. Z toho plyne, že se ústavní výchova by se měla nařizovat až jako poslední možnost.¹

Náhradní výchovu lze rozdělit na náhradní rodinnou péči a ústavní výchovu, které poskytují přechodnou či dlouhodobou péči. O zajištění náhradní péče se starají orgány státní správy a samosprávy, ale také některé nestátní neziskové subjekty, které mají pověření od krajského úřadu.²

1.1 Náhradní rodinná péče

Náhradní rodinnou péčí je myšlena péče, při které je dítě vychováváno náhradními rodiči v jejich rodinném prostředí. Účelem náhradní rodinné péče je poskytnout péči dítěti, které nemá vlastní rodinné zázemí. Tato péče je rozdělena na několik forem, které jsou obsaženy v novém občanském zákoníku. Mezi tyto formy patří: svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu, osvojení a poručenství.³

---

¹ Srov. VYSKOČIL, F. *Právní úprava náhradní rodinné péče v ČR* [online]. s. 8-9.

² Srov. Tamtéž [online]. s. 8-9, 16.

³ Srov. Tamtéž [online]. s. 9.

U těchto forem náhradní rodinné péče se krátce zastavím a vysvětlím jejich význam.

U svěřeni dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče preferuje soud nejlépe někoho z příbuzných dítěte, který může zajistit dítěti další výchovu a souhlasí se svěřením dítěte do jeho péče. Účelem této péče je zajistit péči o dítě po dobu, kdy se nemohou starat o dítě jeho rodiče, pečující osobě jsou upravena práva a povinnosti k dítěti.⁴

Pěstounská péče je také nařízena soudem, ale soud si před nařízením pěstounské péče vyžádá od orgánu sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) zprávu, která určí, zda je příslušný pěstoun dostatečně vhodný pro dítě a jeho vývoj. Pěstoun může zastupovat dítě v běžných věcech, ale vyživovací povinnost stále patří biologickým rodičům. Zprostředkování pěstounské péče závisí na příslušných státních orgánech.⁵

Přechodná pěstounská péče je poskytována dítěti během doby, kdy se rodiče snaží změnit rodinnou situaci, kvůli které bylo dítě odebráno. Tato pěstounská péče se poskytuje na dobu, kdy se ze závažných důvodů nemohou rodiče postarat o dítě nebo pokud se jedná o čekání na souhlas či odvolání k osvojení dítěte. Pokud soud nařídí pěstounskou péči na přechodnou dobu, vyžádá si každé tři měsíce zprávu od OSPOD. Na základě této zprávy soud zjistí, zda problémy, kvůli kterým je dítě v této péči, stále trvají. Pokud se problémy vyřešily, soud rozhodne o další péči dítěte.⁶

O osvojení dítěte opět rozhoduje soud. Osvojitel musí podat návrh k osvojení a zákonný zástupce dítěte musí k osvojení dát svůj souhlas. Při osvojení vzniká mezi osvojeným dítětem a osvojitelem stejný vztah rodinný i právní jako mezi biologickým rodičem a jeho dítětem. Před osvojením je dítě u osvojitele na nejméně šest měsíců, aby se zjistilo, zda mezi dítětem a osvojitelem vznikne vztah, který bude dostatečný k vydání rozhodnutí o osvojení. Osvojení se dá zrušit jen ze závažných důvodů ze strany osvojitele či osvojence. Po uplynutí doby 3 let od osvojení se již osvojení zrušit nedá.⁷

Další možností náhradní rodinné péče je poručnictví. Soud stanoví poručníka dítěti v tom případě, kdy není žádný z rodičů schopen zvládat svou rodičovskou odpovědnost. Poručník přebírá odpovědnost za dítě a stává se jeho zákonným zástupcem a soud

---

⁴ Srov. Zákon č. 89/2012 občanský zákoník, hlava III., díl 3, § 953.

⁵ Srov. Zákon č. 89/2012 občanský zákoník, hlava III., díl 3, oddíl 2.

⁶ Srov. Zákon č. 395/1999 o sociálně-právní ochraně dětí, hlava V, § 27a.

⁷ Srov. Zákon č. 89/2012 občanský zákoník, hlava II, oddíl 2.

dohlíží, zda dodržuje své povinnosti vůči dítěti. Poručenství může vykonávat i OSPOD jako veřejný poručník do té doby, než soud jmenuje dítěti poručníka.⁸

Náhradní výchova o dítě se tedy skládá ze dvou forem: náhradní rodinná péče a ústavní výchova. Náhradní rodinná péče se dělí do několika forem, které jsem krátce popsala výše. Všechny formy náhradní rodinné péče nařizuje soud, který se nejvíce přiklání k ponechání dítěte v rodinné péči a snaží se zamezit odebrání dítěte. Pokud tomu však nelze zabránit, nařídí některou z forem náhradní rodinné péče. Soud při jakémkoliv řešení situace, která se týká dítěte, spolupracuje s OSPOD. V další části své práce popíši druhou formu náhradní výchovné péče, kterou je ústavní výchova. Tato forma výchovy má dle mého názoru v českém prostředí stále velký počet zařízení a dětí umístěných v nich.

1.2 Ústavní výchova

V následujících odstavcích popíši, co znamená ústavní výchova v českém prostředí. Vysvětlím, pod jaká ministerstva ústavní výchova spadá a kdo a za jakých okolností může ústavní výchovu nařídít. Dále se zaměřím na zrušení či prodloužení ústavní výchovy a nakonec popíši zařízení, která ústavní výchovu v České Republice zajišťují.

Nejprve bych chtěla vymezit co to vlastně ústavní výchova je. „*Ústavní výchova je typem náhradní kolektivní péče o dítě*“.⁹ Nařízení o ústavní výchově připadá v úvahu vždy, když nemůže být o dítě dále postaráno ve vlastní rodině a pokud se dítě nepodařilo umístit do náhradní rodinné péče. Dítě může být přijato do ústavní výchovy i na žádost rodičů.¹⁰ Ústavní výchova je opatření navržené OSPOD, které aby mohlo být vyřízeno, musí být odsouhlaseno soudem.¹¹

Dle statistiky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy bylo v roce 2015/2016 v ústavní výchově celkem 6482 dětí, z nichž 4813 bylo do ústavních zařízení posláno na základě rozhodnutí soudu.¹² Ze statistické ročenky z oblasti sociální práce a sociálních věcí vyplývá, že počet dětí s nařízenou náhradní rodinnou péčí ke dni 31. 12. 2014 byl 17 530 dětí. Oproti tomu počet dětí s nařízenou ústavní výchovou byl ke stejnému datu

⁸ Srov. Zákon č. 89/2012 občanský zákoník, hlava III., díl 1.

⁹ RADVANOVÁ, S., ZUKLÍNOVÁ, M. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*, s. 146.

¹⁰ Srov. RADVANOVÁ, S., ZUKLÍNOVÁ, M. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*, s. 146-147.

¹¹ Srov. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, s. 253.

¹² Srov. Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele. Tabulka H1.1.1 *Zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy – počet zařízení, prostorové podmínky, děti a mládež – podle zařízení a území* [online].

6375.¹³ Ze statistik je vidět, že v náhradní rodinné péči je v podstatně více dětí než v ústavní péči, ale počet dětí v ústavní péči se mezi jednotlivými roky příliš nemění.

Ústavní péče v českém prostředí je rozdělena pod správu tří ministerstev: zdravotnictví, práce a sociálních věcí a školství, mládeže a tělovýchovy, jejichž činnost vzápětí vysvětlím.

Ministerstvo zdravotnictví zodpovídá za zařízení, do kterých spadají dětské domovy pro děti do tří let a kojenecké ústavy. Péči o děti ve věku od 3 do 18 let se sníženým intelektem či mentálním postižením spadá pod Ministerstvo práce a sociálních věcí. Posledním ministerstvem, kterým se budu dále konkrétně zabývat, hlavně tedy zařízeními, která pod něj spadají, je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Mezi zařízení, která pod toto ministerstvo spadají, jsou diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy. Tato zařízení pečují o děti starší tří let, které jsou zdravé, s tělesným či sensorickým postižením, nebo mají poruchu chování.¹⁴ Podle mého názoru je ústavní péče rozdělena do kompetencí mnoha ministerstev a jako taková se ústavní péče stává složitější. Pro jednodušší a přehlednější péči o děti v ústavěch by bylo dobré, navrhnout spojení agendy pod jedno ministerstvo.

1.3 Nařízení ústavní výchovy

Ústavní výchova je podle občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., nařízena: „*Jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou – li tu vážné důvody, pro které rodiče nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídit ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud přitom zvažuje, zda není na místě dát přednost svěřeni dítěte do péče fyzické osoby.*“¹⁵

V předchozí legislativě, což byl zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, byly tyto důvody obdobné, ale byly blíže specifikovány. Pro porovnání je uvádím v následujících řádcích. Důvodem k nařízení ústavní výchovy, bylo vážné ohrožení výchovy dítěte, a to zejména pokud rodiče zemřeli nebo trpěli vážnou nemocí a nemohli se o dítě dále

---

¹³ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Statistická ročenka z oblasti sociální práce a sociálních věcí*. [online]. s. 93, 101.

¹⁴ Srov. NOVOTNÝ, J. S. *Zdroje resilience a problémy s přizpůsobením u dospívajících*, s. 37.

¹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, hlava III, § 971, ods. 1.

postarat a zároveň nemohl nikdo z příbuzných převzít dítě do své péče a vychovávat jej ve svém rodinném prostředí. Výchova dítěte mohla být narušena také tím, že rodiče vůči dítěti neplnili své rodičovské povinnosti. Další způsob narušení výchovy dítěte mohlo být to, že dítě bylo těžce vychovatelné a rodiče jeho výchovu nezvládali. Dalším vážným důvodem bylo to, pokud rodiče nemohli výchovu dítěte zabezpečit, např. dítě trpící duševním onemocněním. Důvodem k nařízení ústavní výchovy mohlo být ze strany rodičů dlouhodobé onemocnění či odnětí svobody z důvodu výkonu trestu.¹⁶

Pokud jsou důvody pro nařízení ústavní výchovy pouze přechodné, může soud navrhnout péči o dítě v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc nejdéle na šest měsíců, například tzv. Klokánky.¹⁷

Důvodem pro nařízení ústavní výchovy nemohou být podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku samy o sobě nedostatečné bytové nebo majetkové poměry rodičů nebo osob, kterým bylo dítě svěřeno do péče. Toto platí, zejména pokud rodiče jinak mohou zabezpečit řádnou výchovu a další rodičovské povinnosti vůči dítěti. Soud při nařízení ústavní výchovy označí zařízení, do kterého má být dítě dáno. Při vybírání zařízení pro dítě přihlíží soud k vyjádření OSPOD a zájmům dítěte. Při rozhodování, kam dítě umístí, dbá soud také na to, aby bylo dítě umístěno blízko bydliště rodičů nebo jiných osob dítěti blízkých.¹⁸

Soud může stanovit dobu ústavní výchovy nejdéle na tři roky. Tato doba se může opakovaně prodloužit vždy na další tři roky, pokud přetrvávají důvody, kvůli kterým bylo dítě umístěno do ústavní výchovy. Jednou za šest měsíců soud přezkoumává situaci, kvůli které bylo dítě dáno do ústavní výchovy. U tohoto přezkoumávání soud přihlíží k vyjádření OSPOD, dítěte i rodičů. Při přezkoumání se hledá i jiná forma náhradní péče, která by mohla lépe pečovat o dítě, pokud je to možné.¹⁹

1.4 Zánik ústavní výchovy

Ústavní výchova může zaniknout rozhodnutím soudu a to v případech, kdy důvody k jejímu nařízení pominuly, a byla nalezena jiná forma péče. Nejčastěji se tak stává, pokud se dítě může navrátit zpět do své původní rodiny, nebo bylo nalezeno nové místo

¹⁶ Srov. HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z. *České rodinné právo*, s. 367-370.

¹⁷ Srov. NOVOTNÝ, P. IVIČIČOVÁ, J. SYRŮČKOVÁ I. a kol. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*, s. 193.

¹⁸ Srov. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, hlava III., díl 4, § 971.

¹⁹ Srov. NOVOTNÝ, P. IVIČIČOVÁ, J. SYRŮČKOVÁ, I. a kol. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*, s. 193-194.

v náhradní rodině. Dalším důvodem, proč zaniká ústavní výchova, je dosažení zletilosti dítěte. Soud může prodloužit ústavní výchovu po dosažení zletilosti až na jeden rok, pokud jsou pro prodloužení důvody, jako např. dokončení vzdělání.²⁰ Ředitel dětského domova může také na základě smlouvy vytvořené dětským domovem prodloužit mladému dospělému pobyt v dětském domově a poskytovat mu plné zaopatření, v případě, pokud se připravuje na budoucí povolání a to nejdéle do 26 let. Po dokončení přípravy na budoucí povolání musí mladý dospělý opustit dětský domov.²¹

1.5 Zařízení ústavní výchovy

V následujících odstavcích popíši zařízení, která v České republice poskytují ústavní výchovu dětem od tří let do dospělosti. Popíši konkrétně jednotlivá zařízení, jejich účel a co dětem během jejich pobytu v zařízeních poskytují.

V České republice spadají zařízení ústavní výchovy pro děti starší tři let pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, jak jsem se již zmiňovala na začátku kapitoly. Zařízení ústavní výchovy se dělí, dle zákona č. 109/2012 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně jiných zákonů, do čtyř skupin: diagnostický ústav, dětský domov, dětský domov se školou, výchovný ústav. Tato zařízení jsou zřízena z velké většiny státem a poskytují komplexní výchovu dětem ve věku od 3 do 18 let.²²

Účel zařízení ústavní výchovy je nově upraven v zákoně č. 333/2012 Sb., § 1 odst. 2 takto: „*Účelem zařízení je zajišťovat nezletilé osobě, a to zpravidla ve věku od 3 do 18 let, případně zletilé osobě do 19 let (dále jen „dítě“), na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově nebo ochranné výchově nebo o předběžném opatření náhradní výchovnou péči v zájmu jeho zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání. Zařízení spolupracují s rodinou dítěte a poskytují jí pomoc při zajišťování záležitostí týkajících se dítěte, včetně rodinné terapie a nácviku rodičovských a dalších dovedností nezbytných pro výchovu a péči v rodině. Zařízení poskytují podporu při přechodu dítěte*

---

²⁰ Srov. Zákon č. 89/2012 Občanský zákoník, hlava III., díl 4, § 972, § 974.

²¹ Srov. BĚHOUNKOVÁ, L. *Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči*, s. 153.

²² Srov. JÁNSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*, s. 115.

do jeho původního rodinného prostředí nebo jeho přemístění do náhradní rodinné péče“²³

V zařízeních ústavní výchovy mají děti kromě práva na plné zaopatření také mnoho dalších práv týkající se pobytu v ústavní výchově, která se dají dohledat v zákoně č. 109/2002 Sb., z těchto práv bych chtěla zmínit např. právo na rozvíjení tělesných, duševních, citových a sociálních dovedností. Dále právo na respektování lidské důstojnosti, na možnost umístění se svými sourozenci, právo podávat stížnosti pedagogickým pracovníkům, vyjádřit svůj názor na opatření, která se ho týkají a právo na informace o stavu svých úspor. Tato práva byla přijata do naší legislativy v rámci Úmluvy o právech dítěte.²⁴

V další části své práce podrobněji popíši konkrétní zařízení ústavní výchovy vypsaná výše. Chtěla bych se zaměřit na jejich účel a pro koho jsou konkrétně určena.

1.5.1 Diagnostický ústav

Dle dřívější legislativy se do diagnostických ústavů dostávaly děti, kterým byla nařízena ústavní nebo ochranná výchova, případně mohly být děti umístěny do diagnostického ústavu na žádost rodiče nebo fyzické osoby, která odpovídala za výchovu dítěte. V průběhu dvou měsíců byly děti komplexně vyšetřeny a měla jim být navržena další vhodná péče, tou byl nejčastěji dětský domov nebo výchovný ústav.²⁵

Zákonem č. 333/2012 Sb., se kompetence diagnostických ústavů změnila. Takovou změnou je možnost diagnostického ústavu v některých případech umístit dítě do dětského domova nebo dětského domova se školou na základě osobní dokumentace bez předchozího pobytu v diagnostickém ústavu. Mezi tyto případy patří dítě mladší šesti let, dítě, které bylo v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a dítě bez poruch chování. Dalším případem je dítě vyšetřené střediskem výchovné péče, které má ukončené diagnostické vyšetření nebo jiný odůvodněný případ. Pokud je potřebné dodatečné vyšetření dítěte, provede jej diagnostický ústav v zařízení, do kterého dítě umístil.²⁶

---

²³ Zákon č. 333/2012 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony § 1, ods. 2.

²⁴ Srov. KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*, s. 131.

²⁵ Srov. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, str. 237.

²⁶ Zákon č. 333/2012 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních

1.5.2 Dětský domov

Dětský domov se stará o děti, které nemohou vyrůstat ve své rodině z důvodu, že rodiče buď nemají, nebo se o ně rodiče nemohou nebo nechtějí starat.²⁷ Do dětských domovů ve většině případů přicházejí děti přímo z ústavních zařízení pro děti do tří let nebo jsou sem umisťovány děti z důvodů uvedených výše.²⁸ V dětských domovech jsou děti rozděleny do rodinných skupin podle různého věku a pohlaví. Rodinná skupina se skládá nejméně z pěti dětí, nejvíce z osmi dětí. Počet dětí ve skupině závisí na jejich mentální a zdravotní úrovni. v dětském domově mohou být nejméně dvě skupiny a nejvíce šest rodinných skupin.²⁹

Do dětského domova jsou umisťovány pouze děti, které nemají vážné poruchy chování, a proto mohou docházet do škol, které nejsou součástí dětského domova. v dětských domovech pobývají děti od 3 do 18 let a také zde mohou být ubytovány nezletilé matky s dětmi. Dětské domovy představují především sociální a výchovné zázemí.³⁰

1.5.3 Dětský domov se školou

Dětský domov se školou je speciální školské zařízení, které poskytuje dětem ústavní nebo ochranou výchovu. Děti umístěné v dětském domově se školou mají závažné poruchy chování, nebo trpí psychickým oslabením (např. duševní poruchou) a toto zařízení jim poskytne specificky výchovně léčebnou péči. Děti jsou do dětských domovů se školou umisťovány od 6 do 15 let, kdy dokončí základní povinnou docházku.³¹

1.5.4 Výchovné ústavy

Do výchovných ústavů jsou přijímány děti starší 15 let s těžkými poruchami chování, kterým byla nařízena ústavní nebo ochranná výchova. Výchovný ústav poskytuje těmto

---

a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Část první, článek 1, § 1.

²⁷ Srov. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, s. 50.

²⁸ Srov. JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*, s. 116.

²⁹ Srov. JEDLIČKA, R. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*, s. 310.

³⁰ Srov. JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*, s. 116.

³¹ Srov. Tamtéž, s. 116.

dětem výchovnou, vzdělávací a sociální péči. V některých případech, kdy má dítě velmi závažné poruchy chování, může být přijato do výchovného ústavu již od 12 let. Děti, které jsou do těchto zařízení přijímány, mají často takové poruchy chování, které hraničí až s trestným činem.³²

Dětské domovy, dětské domovy se školou i výchovné ústavy mají individuálně zpracované vzdělávací programy pro rozvoj osobnosti dětí.³³

Poté co jsem výše vymezila ústavní výchovu a její zařízení, bych se ráda dále věnovala tomu, co se děje s dospívajícími dětmi, které se na kraji plnoletosti připravují na odchod z ústavní péče a to konkrétně z dětského domova. Chtěla bych se zaměřit na to, jakou pomoc dostávají do začátku svého samostatného života od systému státní podpory a jak byly připravovány na život mimo dětský domov.

1.6 Příprava na odchod a odchod z dětského domova

V této části práce se nejdříve zaměřím na to, jak stát pomáhá mladým dospělým, kteří odcházejí z dětského domova a na to, jak pracovníci připravují dítě na odchod z dětského domova. Přípravu na odchod zmiňuji z toho důvodu, že je důležitá pro nezávislý život mladého dospělého mimo dětský domov.

Přípravu dítěte na odchod z dětského domova můžeme rozdělit do tří fází:

První fáze se zaměřuje na návrat mladistvého do rodiny nebo přípravu na odchod do samostatného života. Tato fáze by měla začít ode dne příchodu dítěte do dětského domova. V tomto období se vytvoří plán podpory a péče o dítě a plán rozvoje osobnosti dítěte, které vytváří dětský domov. Ve spolupráci s poskytovateli sociální služeb a OSPOD je vytvořen plán sanace rodiny. Pro úplnost informací dodávám, že pokud se sanace nepovede, nebo nějakým způsobem selže, zůstává dítě nadále v systému náhradní péče, ať už pěstounské nebo ústavní.³⁴

Ve druhé fázi se dítěti přidělí specializovaná osoba, která mu dopomáhá k nezávislosti při odchodu z dětského domova. Takovému pracovníkovi říkáme klíčový pracovník. Tento pracovník se stará o plánování a průběh sociálně rehabilitačního procesu a zároveň se musí starat o naplňování osobních potřeb, zájmů a cílů dítěte.

---

³² Srov. JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*, s. 116-117.

³³ Srov. Tamtéž, s. 116-117.

³⁴ Srov. BĚHOUNKOVÁ, L. *Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči*, s. 155-156.

V této fázi je cílem zahrnout do sociální rehabilitace i členy rodiny a udržet navázaný kontakt. Dalším cílem je trénovat dovednosti pro samostatný život. Šest měsíců před ukončením ústavní výchovy, by měli zaměstnanci uspořádat případovou konferenci. Zde se řeší možnosti budoucího samostatného života: bydlení, zaměstnání, partnerské vztahy a kontakt s vlastní rodinou. Na konci této fáze přichází loučení s institucí.³⁵

Třetí fáze se zaměřuje na preventivně-terapeutické doprovázení dospělého jedince, který odchází ze zařízení ústavní výchovy. Mladý dospělý při odchodu přebírá rozhodování a zodpovědnost nad svým životem, což často může vyvolávat nejistotu. Proto by jedinci měli být před odchodem informováni o možné odborné podpoře od sociálního kurátora, dětského domova a měli by dostat seznam kontaktů, na který by se mohli v případě problémů obrátit. Nejčastěji potřebuje mladý dospělý podporu v období prvních tří měsíců po odchodu z dětského domova.³⁶

Pracovníci dětských domovů se snaží děti připravit na samostatný život mimo dětský domov. Snaží se je naučit dovednostem z co nejvíce oblastí, které by pro ně mohli být prospěšné v nezávislém životě mimo zařízení. K těmto oblastem patří vzdělávání, zaměstnání, ubytování, správa financí a možnost finanční podpory, jednání s úřady, péče o zdraví, přístup ke zdravotním službám a dalším potřebným specialistům, udržení sociálních kontaktů, vytváření nové sítě podpory a poradenství atd.³⁷ Některé z těchto oblastí představím v následujících odstavcích.

Pracovníci dětského domova se snaží děti motivovat k co nejvyššímu vzdělání, aby mohli v dnešní době snáze najít zaměstnání. Některé dětské domovy ve spolupráci s psychologem vytváří testy, které by dítěti mohly pomoci najít správné povolání, ke kterému by mělo kompetence. Dobře zvolené povolání totiž může dětem pomoci najít snáze zaměstnání. Děti se během pobytu v dětském domově učí domácím pracím. Pracovníci je tak učí, jak se postarat a pečovat nejenom samy o sebe, ale i o své bydlení. Děti se tedy učí správné hygieně, učí se zdravě a samy vařit nebo uklízet. Pracovníci se snaží naučit děti hodnotě peněz tím, že jim dávají kapesné, z kterého se poté děti učí, jak správně zacházet s penězi. Děti mohou již před odchodem z domova chodit na

---

³⁵ Srov. BĚHOUNKOVÁ, L. *Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči*, s. 156.

³⁶ Srov. BĚHOUNKOVÁ, L. *Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči*, s. 156-157.

³⁷ Srov. PACNEROVÁ, H. JÁNSKÝ, P. LÁNYOVÁ, B. a kol. *Standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče*. [online] s. 33.

brigády. Často proto mohou získat pracovní místo ve firmách, kde pracovali v rámci brigády nebo ve firmách, které patří mezi sponzory domova. Některé dětské domovy disponují tzv. startovacími byty, které poskytují dětem po odchodu z dětského domova ubytování. Mladí dospělí se zde dále učí osamotňování pod dohledem pracovníků. Pracovníci se snaží každému mladému dospělému, který opouští dětský domov, najít bydlení a zaměstnání.³⁸

Situace u mladých dospělých, kteří opouští ústavní výchovu, je v mnoha oblastech jiná než situace mladých dospělých, kteří opouští svou biologickou rodinu. Z biologických rodin mladí odcházejí podle sociologických výzkumů v pozdějším věku, v rozmezí 24-27 let a mohou se na svůj odchod připravovat s pomocí rodiny. U dětí vyrůstajících v ústavní výchově se do 15 let jejich věku pracovníci více zaměřují na vyrovnání emočních, intelektových a sociálních nedostatků způsobených špatným zacházením v raném věku dítěte. Tím může být narušení attachmentové vazby (citová vazba, kterou si dítě vytvořilo k pečující osobě). Dále se pracovníci zaměřují na zlepšení starání se o vlastní osobní hygienu a od věku 15 let se snaží dítě připravit na samostatný život mimo ústav. Pro tento účel může být pro dítě v rámci přípravy na odchod ze zařízení zřízena samostatná bytová jednotka. Ta může být pro jedno až tři děti starší 16 let, které se připravují na samostatný život.³⁹

Při odchodu ze zařízení, ať již zletilostí nebo dokončením vzdělání, má mladý člověk dle zákona nárok na věcnou pomoc od státu nebo jednorázový peněžitý příspěvek v hodnotě 25 000,- Kč, jehož výše se určuje podle potřeb dítěte a hledisek stanovených zařízením.⁴⁰ Stejným zákonem je mladému dospělému člověku poskytnuta po odchodu z dětského domova poradenská pomoc od OSPOD. Tato pomoc zahrnuje poradenství ohledně zajištění bydlení, práce a pomoc při řešení rizikových situací.⁴¹ Ředitel dětského domova je také povinen obeznámit příslušný obecní úřad

---

³⁸ Srov. PLACÁKOVÁ, L., PLACÁKOVÁ, M., SMOLÍKOVÁ, K. a kol. *Integrace dětí z dětského domova do běžného života* [online].

³⁹ Srov. BĚHOUNKOVÁ, L. *Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči*, s. 151-154.

⁴⁰ Srov. Nařízení vlády č. 460/2013 Sb., o stanovení částky příspěvku na úhradu péče, částky kapesného, hodnoty osobních darů a hodnoty věcné pomoci nebo peněžitého příspěvku dítěti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, § 4.

⁴¹ Srov. Zákon č 109/2002Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, hlava III, § 33.

s propuštěním mladého dospělého z dětského domova. Pokud mladý dospělý odchází z důvodu zletilosti, musí mu být umožněno jednání se sociálním kurátorem.⁴²

Děti v ústavní péči jsou po celý čas svého pobytu v zařízení částečně odděleny od okolního světa, a proto s ním nemají dostatečné zkušenosti. Při odchodu může vzniknout problém se začleněním do společnosti. Mladí dospělí odcházející z dětského domova totiž často nemají záchytnou síť (rodinu, příbuzné, nebo případně přátele mimo ústav), o kterou by se mohli opřít v případě problémů. Mladí dospělí odcházejí často se základním nebo středoškolským vzděláním a s tímto vzděláním může vzniknout problém při hledání zaměstnání. S tím jsou spojeny problémy s bydlením a popřípadě i finančním zabezpečením, protože peněžitý příspěvek od státu se zdá být pro mladé dospělé jako nedostatečný na pokrytí všech nákladů v prvních měsících života mimo dětský domov. Pro odcházející mladé dospělé je velkým problémem také zvládnutí soběstačnosti a svobody. Dříve tyto problémy dítě řešilo v rámci kolektivu nebo s pracovníky dětského domova a nyní je na ně mladý dospělý sám a často není na tuto situaci připraven. Například nezvládá komunikaci s úřady, nezná svá práva, protože doposud jim tyto problémy pomáhali vyřizovat pracovníci dětských domovů.⁴³

Pokud se mladý dospělý necítí na samostatný život, měl by mu dle mého názoru stát garantovat následnou péči, kde by se mohl mladý dospělý dále připravovat na samostatný život a prohlubovat již nabyté dovednosti z dětského domova a dále je rozvíjet než bude připraven na samostatný život.

---

⁴² Srov. BĚHOUNKOVÁ, L. *Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči*, s. 153

⁴³ Srov. NOVOTNÝ, J. S. *Zdroje resilience a problémy s přizpůsobením u dospívajících*, s. 42-43.

2 Možnosti následné péče v ČR

V této kapitole představím, jaké možnosti následné péče jsou v českém prostředí poskytovány mladým dospělým, kteří opustili dětský domov.

Účelem následné péče je poskytování služeb pro udržení a podpoření žádoucích změn, které jim poskytl před odchodem dětský domov. Mladí dospělí mají v této péči ponechanou odpovědnost za vlastní osobu, ale je jim v časově omezené době poskytnuta pomoc, např. pomoc s ubytováním. Na požádání jim může být poskytnuta pomoc i v jiné oblasti, kterou klienti sami nezvládají. V následné péči mohou být také poskytovány krátké opakovací terapie a je jim poskytnuta možnost docházet do profesionálně řízených či svépomocných skupin. Dále se v následné péči spolupracuje s klientovou rodinou nebo se poskytuje služba jako např. individuální poradenství.⁴⁴

V českém prostředí v současnosti není vytvořen komplexní systém garantovaný státem, který by propojil podporu a péči v zařízení a ještě zároveň podporoval mladého člověka v jeho samostatném životě po odchodu z dětského domova. Neukotvením systému následné péče v českém prostředí se stává, že čím dál více mladých dospělých se vrací zpět do nesanovaných rodin a znemožňuje se tím jejich sociální integrace.⁴⁵

Dle šetření Gjuričové (2007) se mladí dospělí po ukončení ústavní výchovy v 70,5 % vrací do své původní, neasanované rodiny.⁴⁶ Bez systematické práce s rodinou může být pro mladého dospělého návrat do rodiny problematický. Ústavní péče dítě změnila, hlavně pokud v ní setrvalo dlouho dobu. Sám mladý dospělý může mít z návratu do rodiny obavy. Pro návrat mladého dospělého do rodiny je dobré, pokud dětský domov udržoval kontakt s rodinou po celou dobu nařízené ústavní výchovy. Rodina tak navázala kontakt jak s dítětem tak i dětským domovem, na který by se mohla v případech nouze obrátit.⁴⁷

Důvodem, proč se mladí dospělí vrací zpět do své původní rodiny, může být nedostatek zařízení a odborníků, kteří by se starali o jejich následnou péči. Dalším důvodem, proč se mladí vrací k rodině, je nerovnoměrné rozložení zařízení a odborníků

---

⁴⁴ Srov. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, s. 119.

⁴⁵ Srov. BĚHOUNKOVÁ, L. *Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči*, s. 166-167.

⁴⁶ Srov. BĚHOUNKOVÁ, L. *Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči*, s. 10

⁴⁷ Srov. ŘEZNÍČEK, T. *Učitelské noviny* [online].

po území ČR. Pokud rodina nezměnila svou předešlou situaci, nedokáže podporovat mladého člověka v zapojení do společnosti. A opět mohou nastat situace, kvůli kterým byl dříve mladý dospělý odebrán z její péče.⁴⁸

Zbývá mladí dospělí, kteří se nevrací do své původní rodiny, mohou využít zařízení a projekty zabývající se následnou péčí, která popíše v následujících odstavcích.

2.1 Domy na půl cesty

Pokud mladý dospělý odchází z dětského domova nebo ztratil ubytování, jsou jednou z možností následné péče domy na půl cesty. Tyto domy poskytují dočasné ubytování pro dospělé klienty, kteří pobývali značnou část svého života v ústavní péči. V těchto zařízeních se mladí dospělí sami starají o chod domácnosti a pobyt v zařízení je placený. Klienti v domech na půl cesty mohou být zaměstnaní, nebo mohou dále studovat v rámci domů na půl cesty a rozšiřovat si tak své vzdělání. Domy na půl cesty často zřizují velká ústavní zařízení. V těchto domech jsou klienti často blízko ústavnímu zařízení a tolik se neosamostatní, protože mají blízký přístup k zařízení, na které mají vytvořené již určité vazby.⁴⁹ Blízkost zařízení ale může mít na mladé dospělé i pozitivní vliv, protože se stále mohou obrátit na pracovníky v případě problémů, což může být dle mého názoru součástí následné péče. V případech, kdy by se mladí dospělí v biologické rodině obraceli na svou rodinu, se tito mladí dospělí mohou obrátit na pracovníky z domu na půl cesty.

Základní činností sociálních služeb v domech na půl cesty je poskytnutí ubytování, které má podobu bydlení v domácnosti. Ubytování v domě na půl cesty se poskytuje zpravidla nejdéle na 1 rok. Bydlení v domě na půl cesty vytváří podmínky pro zajištění úklidu, žehlení a dalších činností jako v běžné domácnosti. Další službou tohoto zařízení je zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Pomáhají s obnovením vztahů s rodinou klienta a podporují mladé dospělé při dalších aktivitách, které mladé lidi z ústavní výchovy sociálně začleňují. Podporují mladé dospělé při využívání dostupných služeb a informačních zdrojů. Další činností, kterou domy na půl cesty poskytují, jsou sociálně terapeutické činnosti, které vedou k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností, které mladého dospělého podporují v začleňování do společnosti. Mezi sociálně terapeutické činnosti také patří aktivity

---

⁴⁸ Srov. BĚHOUNKOVÁ, L. *Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči*, s. 159.

⁴⁹ Srov. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, s. 60.

zaměřené na rozvoj pracovních návyků a dovedností, které jsou nezbytné pro integraci mladých dospělých na trh práce. Dále pracovníci domů na půl cesty pomáhají klientům s uplatňováním práv, se zájmy a pomáhají s vyřizování běžných záležitostí.⁵⁰

Domy na půl cesty poskytují služby osobám do 26 let a to osobám, které opustily zařízení ústavní nebo ochranné výchovy a dále pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby.⁵¹

2.2 Azylové domy

Další možností následné péče, či ubytování pro lidi bez přístřeší, jsou azylové domy, které poskytují klientům omezené ubytování na několik měsíců. Při pobytu v azylovém domě se pracovníci snaží vést klienta ke změně jeho situace, jeho životního stylu a také se snaží mladého dospělého úspěšně integrovat zpět do společnosti. Azylové domy často zřizují církve nebo neziskové organizace, obce a státní orgány. Azylové domy můžeme rozdělit na zařízení pro muže, ženy a matky s dětmi. Pro matky s dětmi do tří let poskytují azylové domy ubytování, pokud jsou matky v tak tíživé situaci, že nejsou schopné bez pomoci vychovávat své dítě. Pracovníci azylového domu matkám poskytují k ubytování samostatnou místnost s kuchyňkou, pomoc ve výchově dítěte, poradenství a terapeutické programy.⁵²

Základními činnostmi sociálních služeb azylových domů je poskytnutí stravy, vytvoření podmínek pro samostatné vaření nebo pomoc s přípravou stravy. Další službou je ubytování. V ubytování je zahrnuta celková hygiena osoby a vytvoření podmínek pro uklízení, žehlení. Poslední službou, kterou azylové domy poskytují je pomoc při uplatňování práv, zájmů a pomoc při vyřizování běžných záležitostí, které vyplývají z klientova individuálního plánu. Dále poskytují pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou klienta a podporují klienty do aktivit sociálního začleňování. Ubytování a uvedené úkony si klienti v azylových domech hradí sami.⁵³

---

⁵⁰ Srov. Vyhláška 505/2006 Sb. Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Část druhá. § 23.

⁵¹ Srov. Zákon 108/2006 Sb. zákon o sociálních službách. Část třetí. Hlava I. § 58.

⁵² Srov. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, s. 32-33.

⁵³ Srov. Vyhláška 505/2006 Sb. Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Část druhá. § 22.

2.3 Projekty určené mladým dospělým z dětských domovů v ČR

V následujících odstavcích bych se chtěla zaměřit na projekty v České Republice, které se zabývají hlavně pomocí mladým dospívajícím s přípravou na odchod z dětského domova i dospělým po odchodu z dětských domovů. Chci představit nejaktuálnější projekty, které pomáhají této cílové skupině. Těmito projekty jsem se inspirovala na stránkách dětských domovů, které jsou do nich zapojené, a chtěla jsem poukázat na rozdílnost projektů. Proto jsem vybrala jen některé z každé kategorie, aby byl znát rozdíl pomoci projektů v mé práci. Některé projekty si mladé dospívající i mladé dospělé vyhledávají, jiné si musejí mladí sami najít a přihlásit se do nich přihláškou. V některých projektech dostávají mladí mentora, který jim pomáhá do samostatného života. Některé projekty jsou dlouhodobé, jiné krátkodobé. Myslím si, že projekty v České republice jsou velmi důležité pro dospívající i mladé dospělé z dětských domovů z důvodu lepší integrace do společnosti.

2.3.1 Projekty zaměřující se na přípravu na odchod

Jako první se zaměřuji na projekty, které se zabývají přípravou dětí a mladistvých na odchod především z dětského domova.

„Postav se na vlastní nohy“

Tento projekt je realizovaný obecně prospěšnou organizací Spolu dětem. Kontaktní pracoviště organizace je v Praze a projekt spolupracuje s mnoha dětskými domovy po ČR. Postav se na vlastní nohy je projekt, který vytváří tréninky dospělosti pro děti, které se chystají odejít z dětského domova a postavit se na vlastní nohy. Děti se v rámci programu učí rozpoznávat a chápat určité situace a také to, jak v nich jednat. Program je tvořen interaktivními metodami a nácvikem praktických dovedností.⁵⁴

„Projekt Atd.... pro dětské domovy“

Projekt je financován z nadace Jana Pivečky a jeho autorkou je Mgr. Karolína Macharáčková. Projekt je realizován v rámci Zlínského kraje. Cílem projektu je pomáhat připravit mládež z dětského domova na vstup do samostatného života. Pořádají vícedenní semináře, které mají za účel předání informací, sebezpoznání a nácviky

---

⁵⁴ Srov. Spolu dětem o.p.s. *Postav se na vlastní nohy* [online].

modelových situací. Odborníci mládež připravují na oblasti, které po odchodu mohou řešit.⁵⁵

„Život nanečisto“

Cílem projektu je připravit mládež z dětských domovů na život mimo zařízení. v rámci projektu se pořádají kurzy, kde si mládež může vyzkoušet pomocí her a simulací reálný život nanečisto. Kurzy se dělí na čtyři moduly: domácnost, práce, odchod z domova a co dál ??? a vztahy. Přihlašovat se mohou děti skrze přihlášku, kam napíší, z jakého dětského domova pocházejí. Program realizuje organizace Mimo domov.⁵⁶

„Rozhled“

Tento projekt je určen dětem z dětských domovů nebo z pěstounských rodin ve věku 15-26 let. Projekt připravuje dospívající děti na volbu jejich povolání a první kontakt se světem práce a usnadňuje jim tím zapojení do běžného života. Projekt je realizován po jednotlivých kolech, za rok jsou provedena tři kola. Každé kolo trvá 3,5 měsíce a je vždy zacíleno na vybranou lokalitu a v jednom kole bývá 20 účastníků. V projektu je zapojeno 30 dětských domovů.⁵⁷

„Happy end“

Tento projekt je roční program určený mládeži z dětských domovů ve věku 17-26 let. Projekt je určen dětem, které čeká v následujícím roce osamostatnění. v rámci projektu je mladým poskytnut test silných stránek, poradenství, kurzy, mentoring a další. Cílem projektu je kvalitní uplatnění a spokojený samostatný život této cílové skupiny.⁵⁸

„Roadshow“

Projekt Roadshow je jednodenní seminář, který má motivovat děti z dětských domovů k tomu, aby již v dětském domově začali přemýšlet o tom, co je čeká po opuštění dětského domova. Cílem tohoto projektu je navštívit během 3 let 140 dětských

---

⁵⁵ Srov. Nadace Jana Pivečky. *Projekt Atd.... pro dětské domovy* [online].

⁵⁶ Srov. Múzy dětem o.s. *Život nanečisto* [online].

⁵⁷ Srov. Nadání a dovednosti o.p.s. *Rozhled, Happy end, Roadshow* [online].

⁵⁸ Srov. Tamtéž [online].

domovů a seznámit děti z dětských domovů s pomocí neziskových organizací a připravit je na jejich cestu k samostatnosti ještě než odejdou z dětského domova.⁵⁹

Tyto tři poslední projekty jsou realizovány obecně prospěšnou organizací Nadání a dovednosti a jejich koordinátorkou je Denisa Fousová. Do těchto projektů je zapojeno 39 dětských domovů ze 7 krajů ČR.⁶⁰

2.3.2 Projekty zaměřující se na přípravu na odchod i na následnou péči

Jako další uvádím projekty, které se zaměřují jednak na přípravu dětí na odchod z dětského domova, ale zároveň se zabývají i následnou péčí.

„Pomoz mi do života“

Tento projekt je realizovaný obecně prospěšnou organizací Dejme dětem šanci. Projekt spolupracuje s 34 dětskými domovy ve 14 krajích ČR. Koordinátorkou projektu je Ditta Pospíchalová. Projekt má za cíl usnadnit dětem start do samostatného života a je určený pro mladé lidi, kteří opouštějí dětské domovy po dosažení zletilosti či ukončením studia.

Projekt se skládá ze tří samostatných částí: První částí je stipendijní program. Cílem tohoto programu je umožnit dítěti studovat zvolený obor nebo pokračovat ve studiu, aby získalo kvalifikaci v nějakém oboru a zvýšila se mu šance na uplatnění na trhu práce. Program je určen pro děti od 14 let výš. Ze stipendijního programu lze hradit školné, ubytování na internátě, školní pomůcky, kurzy a další.

Druhou variantou programu jsou startovací balíčky, které zajišťují materiální pomoc po odchodu z dětského domova. Balíček je poskytnut dětem, které odcházejí do vlastního bydlení nebo do startovacího bytu. Balíček může obsahovat ložní prádlo, příbory, hrnce a další vybavení domácnosti.

Třetí možností programu je pomoc v začátku samostatného života. Cílem této části projektu je najít vyhovující práci, ubytování a asistenci při řešení běžných záležitostí.⁶¹

---

⁵⁹ Srov. Nadání a dovednosti o.p.s. Rozhled, Happy end, Roadshow [online].

⁶⁰ Srov. Tamtéž [online].

⁶¹ Srov. Dejme dětem šanci o.p.s. *Pomoz mi do života* [online].

„Patron“

Tento projekt vznikl spoluprací organizací Liga otevřených mužů a Múzy dětem. Odborným garantem projektu je Václav Šneberger. Tento projekt je zaměřen na mladé muže vyrůstající v zařízení náhradní výchovy, nejčastěji v dětských domovech, ve věku 17-21 let. V rámci projektu je mladému muži přidělen vyškolený patron, který se s mladým mužem seznámí během víkendového pobytu. Patron má ukázat pozitivní model muže, který mladým často chybí. Délka patronského vztahu je individuální, ale minimální je dvouletá spolupráce mezi patronem a mladým mužem. Vstupní pohovor pro patrony se pořádá v Praze, ale patron může pocházet z jakéhokoliv města.⁶²

2.3.3 Projekty zaměřené na následnou péči

Nakonec uvádím projekty, které se zaměřují na mladé dospělé po odchodu z dětského domova.

„Začni správně“

Tento projekt je vytvořen obecně prospěšnou organizací Your chance a jeho zakladatelkou a odbornou garantkou je Ing. Gabriela Křivánková. Projekt poskytuje pomoc mladým lidem z dětského domova nebo pěstounské péče a snaží se o to, aby se mladí lidé postavili na vlastní nohy a byli připraveni žít samostatný plnohodnotný život. Cílem tohoto projektu je vytvoření funkčního systému integrace mladých dospělých, kteří opustili náhradní výchovnou péči, do společnosti. Projekt poskytuje individuální pomoc při hledání práce, bydlení, řešení finanční situace a pomoc v oblasti osobního rozvoje. Každému účastníkovi projektu se přidělí mentor, který pomáhá mladému člověku s jeho situací. Tento projekt vytváří komunitu mladých lidí z dětských domovů a pěstounské péče, kteří se setkávají a podporují se navzájem. Tematická setkání se konají v Praze, ale pořádají i setkání v dětských domovech po celé ČR. Dále zdarma poskytují e-learningové materiály, ve kterých si mladí mohou dohledat, jaká ubytování se jim v jejich situaci nabízejí a jak sepsat smlouvu.⁶³

---

⁶² Srov. Liga otevřených mužů a Múzy dětem. *Patron* [online].

⁶³ Srov. Your Chance o.p.s. *Začni správně* [online].

„New job, New life“

New job, New life je projekt realizovaný z platformy Byznys pro společnost a Nadací Terezy Maxové. Odborným garantem tohoto projektu je expertní tým složený z odborníků na problematiku dětí a mladých dospělých z dětských domovů. Projekt má pomáhat mladým lidem z dětských domovů získat pracovní zkušenosti a uplatnit se na pracovním trhu. Projekt podporuje mladé lidi z dětských domovů v jejich samostatném životě mimo zařízení. Projekt pro mladé lidi připravuje semináře pro zvýšení profesního uplatnění na trhu práce. Organizuje exkurze do firem, které jsou součástí projektu. Vyhledává pracovní pozice a připravuje mladé lidi na výběrová řízení. Firmy, které se do projektu zapojí, dostávají informace o projektu a je jim poskytnuta podpora. Pokud je mladý dospělý určen, jako vhodný kandidát na pozici v určité firmě, dostane ve firmě mentora, který mu bude pomáhat. V rámci projektu se snaží zvýšit povědomí veřejnosti o problémech při odcházení z dětských domovů.⁶⁴

„Domov“

Občanské sdružení Klub přátel dětí dětských domovů vynaloží své veškeré finanční prostředky na podporu sportu a dalších zájmových činností, vzdělávání, zdraví, akcí a podporují realizaci sociálního projektu zaměřeného na budování tzv. Domů na půl cesty. Dva domy na půl cesty pořídil klub ze sponzorských darů v Novém Strašecí. V těchto bytech pomáhají členky Klubu mladým dospělým po odchodu z dětského domova. Pomáhají jim s hledáním zaměstnání, jednání s úřady a dalšími věcmi. Jedná se o přechodné ubytování, maximálně na tři roky, ale ani po třech letech nejsou mladí dospělí dostatečně finančně zabezpečeni, aby si mohli pořídít vlastní bydlení. Proto klub vytvořil projekt „Domov“, který nabízí jedincům z Domu na půli cesty možnost odejít z přechodného podnájmu do trvalého nájmu. Projekt „Domov“ se podařilo zrealizovat počátkem roku 2001 v Rakovníku. Prozatím jde o 1 byt, který obývají tři mladí dospělí, kteří úspěšně zvládli socializační proces v Domu na půli cesty v Novém Strašecí. Klub je řízen statutárním orgánem nazývaným rada klubu.⁶⁵

---

⁶⁴ Srov. Byznys pro společnost., Nadace Terezy Maxové. *NEW JOB NEW LIFE* [online].

⁶⁵ Srov. Klub přátel dětí DD. *Činnosti a projekty* [online].

Dále byly v rámci klubu vytvořeny chráněné byty v Milovicích a zprovozněny pro handicapované děti z DD v Nymburku. Jedná se o 3 garsonky domu na půl cesty pro děti nad 18 let. Projekt „domov“ bude dále realizován ve městě Velvary.⁶⁶

Tyto projekty jsem vybrala záměrně, aby v mé práci byla vidět variabilita následné péče, která je poskytována skrze projekty pro mládež. Tyto projekty pomáhají mladým s přípravou na odchod i po odchodu z dětského domova.

2.4 Odborné poradenství

V rámci odborného poradenství pro mladé dospělé, kteří opustili dětský domov, stanovuje zákon č. 108/2006 Sb., sociální poradenství v oblasti rodinných a mezilidských vztahů, pracovní právní problematiky, sociálního zabezpečení a bydlení. V rámci zákona je forma podpory také doprovázení mladého dospělého do samostatného života, např. pomoc při uplatňování práv, doprovázení na úřady, podpora při řešení životních situací (pomoc s hledáním zaměstnání nebo ubytování). Při pomoci s ubytováním se poskytuje služba sociální prevence, která má předejít sociálnímu vyloučení mladého člověka a pomoci mu s jeho nepříznivou situací. Ubytování je možné zařídit pro mladého dospělého v azylových domech, domech na půl cesty, centrech sociální pomoci nebo ubytovnách.⁶⁷

2.5 Finanční pomoc

Finanční pomoc mohou mladí dospělí získat díky nadačním fondům, které jsou zaměřeny na pomoc a podporu v různých tíživých životních situacích. Mladí lidé mohou také zažádat o finanční pomoc prostřednictvím zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, který popisuje nárok na dávku v hmotné nouzi. Osobou, která má nárok na finanční pomoc může být i mladý člověk, který odešel z ústavní výchovy a dostal se do nežádoucí životní situace (špatné zázemí, nedostatek financí), kterou nemůže sám úspěšně vyřešit a může být tedy ohrožen sociálním vyloučením. Orgán hmotné nouze vytvoří pro mladého dospělého „program

---

⁶⁶ Srov. Klub přátel dětí DD. *Činnosti a projekty* [online].

⁶⁷ Srov. BĚHOUNKOVÁ, L., Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči, s. 165-166.

individuálního motivačního postupu“, který si klade za cíl předejít sociálnímu vyloučení mladého člověka ze společnosti.⁶⁸

V předcházejících odstavcích jsem popsala, která zařízení poskytují mladým lidem po ukončení ústavní výchovy následnou péči v ubytovacích zařízeních, kde mohou mladí dospělí získat poradenství, pokud si nebudou vědět rady se svou situací. Pro shrnutí bych chtěla připomenout, že v České Republice zatím neexistuje komplexní systém, který by podporoval mladého dospělého v průběhu pobytu i při přípravě na odchod z dětského domova a ještě by dokázal pojmout následnou péči o mladého dospělého. Nejčastější následnou péči v České Republice poskytují neziskové organizace, které pomáhají jak s přípravou na odchod z dětského domova, tak i po odchodu. Všechny následné péče, které jsem popsala výše, jsou jen na omezenou dobu. Myslím si, že kdyby byl vytvořen systém, který by se o mladého člověka staral ještě pár let po ukončení ústavní péče, mohly by se nepříznivé situace, jako bezdomovectví nebo kriminalita, mladému dospělému vyhnout. Protože mladý dospělý mnohdy začne vyhledávat pomoc až když už je pozdě, nehledá ji preventivně, nýbrž až když je v nouzi.

---

⁶⁸ Srov. BĚHOUNKOVÁ, L., Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči, s. 165-166.

3 Systém náhradní výchovy a následné péče v Anglii

V této kapitole krátce popíši systém náhradní péče v Anglii, který se od českého systému do jisté míry liší, ať již v pěstounské nebo ústavní péči. Dále bych se zaměřila hlavně na ústavní výchovu, na její nařízení a účel. Také se v této kapitole zaměřím na následnou péči pro mladé dospělé, kteří odcházejí z dětských domovů.

Systém náhradní výchovné péče v Anglii je popsán v zákoně o ochraně dítěte (The Children Act 1989, novelizován 2004), který byl vytvořen v souvislosti s přijetím Úmluvy o právech dítěte. Náhradní výchovná péče se dělí na náhradní rodinnou péči, která zahrnuje pěstounskou péči a osvojení, a ústavní péči. Ústavní péče je v Anglii velmi málo užívána, protože podle psychologických studií, se zjistilo, že ústavní péče nemůže zajistit takový psychologický a citový vývoj dítěte jako život v náhradní rodinné péči. Ústavní péče je tedy v Anglii od 70. let 20. století brána jako poslední možnost umístění dítěte, pokud mu nemůže být zajištěna jiná náhradní rodinná péče.⁶⁹

V dalších odstavcích, krátce představím typy pěstounské péče, které jsou poskytovány v Anglii, poté krátce popíši osvojení a následně se přesunu k popisu ústavní péče v Anglii.

Pěstounská péče je v Anglii nejužívanější náhradní rodinnou péčí a značí se velkou rozmanitostí forem. O předání dítěte do pěstounské péče rozhoduje orgán místní správy (Local Authority, dále jen LA). Při pěstounské péči zůstává právní zodpovědnost za dítě nadále biologickým rodičům nebo orgánu místní správy. V Anglii mají devět forem pěstounské péče. Podle doby trvání pěstounské péče můžeme rozlišit tři formy: urgentní, krátkodobou nebo dlouhodobou. Další dvě formy jsou zaměřené na problémové děti nebo mladistvé, kteří se dopustili protiprávního jednání. Druhá forma se zabývá těmito jedinci, kteří mají navíc specifické potřeby. Tyto dvě formy jsou poskytovány speciálně vyškolenými pěstouny. Další z forem pěstounství je forma poskytovaná osobou dítěti blízkou nebo příbuzným dítěte. Další možnou variantou je soukromá pěstounská péče, kterou si mohou rodiče dítěte zařídit pod dohledem místního orgánu a je poskytována třetí osobou, pokud tato osoba s rodiči dítěte sepíše soukromě-právní dohodu. Dále se může poskytovat v Anglii pěstounská péče pro

---

⁶⁹ Srov. NOVÁK, O., PALEČEK, J., ŠMÍDOVÁ-MATOUŠOVÁ, O. *Náhradní péče o děti v Dánsku, v Anglii a Walesu, na Slovensku a v Polsku*, s. 97-99.

žadatele o azyl. Ta je určena dítěti, které nemá státní občanství ve Velké Británii. Poslední formou je pěstounská péče respitní, která je poskytována často jen na pár dní pro děti, které vyžadují nadstandardní péči, např. pro děti mentálně či tělesně postižené. Tato péče má hlavně ulehčit rodiči, který o dítě pečuje a potřebuje pár dní na zotavení.⁷⁰

Dalším typem náhradní rodinné péče v Anglii je osvojení. Osvojením vzniká mezi osvojitelem a osvojeným dítětem stejný vztah jako u biologického rodiče a jeho dítěte. U osvojení přechází právní odpovědnost za dítě na osvojitele. Adopční proces je v Anglii zajišťován adopčními agenturami, které jsou většinou součástí LA.⁷¹

Do péče státu se dostávají ve velké většině děti, které pocházejí z chudého a sociálně deprivovaného prostředí. Děti, které se dostávají do péče státu, prošly nejčastěji zanedbáním nebo zneužíváním a mají oproti svým vrstevníkům mnohem častěji zdravotní, psychické nebo emocionální problémy.⁷²

V předchozích odstavcích jsem se krátce zaměřila na rozdělení péče v Anglii. Dále bych se chtěla ve své práci zaměřit na ústavní péči, tedy konkrétně na její nařízení, účel a hlavně na zařízení, která ji poskytují.

3.1 Ústavní péče neboli rezidenční péče

V Anglii je ústavní péče nazývána rezidenční péčí a v několika posledních letech je brána jako poslední možnost, kam LA umístí dítě, které bylo odebráno rodině. Rezidenční dětské domovy, které spadají do působnosti Odboru školství (Department for Education), jsou často provozovány v soukromém či neziskovém sektoru a část je jich také řízena LA. Většina rezidenčních domovů pro děti je pěti až šesti lůžková. Podle odboru školství (Department for Education) si rezidenční péčí krátkodobě projde okolo 15 % dětí, které jsou v systému náhradní výchovy. Počet dětí žijících v domovech nebo v bezpečných dětských domovech najednou je v dnešní době okolo 6360, to je asi 9 % z celkového počtu dětí v systému náhradní výchovy v Anglii. v roce 1978 tento údaj činil 32 %. Zde je vidět procentuální rozdíl ústavní výchovy v 70. letech 20. století a dnes.⁷³

---

⁷⁰Srov. NOVÁK, O., PALEČEK, J., ŠMÍDOVÁ-MATOUŠOVÁ, O. *Náhradní péče o děti v Dánsku, v Anglii a Walesu, na Slovensku a v Polsku*, s. 99-102.

⁷¹Srov. Tamtéž, s. 99-102.

⁷² Srov. NOVÁK, O., PALEČEK, J., ŠMÍDOVÁ-MATOUŠOVÁ, O. *Náhradní péče o děti v Dánsku, v Anglii a Walesu, na Slovensku a v Polsku*, s. 68.

⁷³ Srov. O'HARA, M., *Social Care Network. Children's care homes are seen as a last resort, but they can be a safe haven* [online]. (vlastní překlad)

Do rezidenční péče se nejvíce dostávají starší děti, které si již prošly několika pěstounskými formami, ale v žádné nesetřvaly. Většinou mají tyto děti více problémů naráz, jako např. špatné duševní zdraví nebo emocionální a výchovné problémy způsobené traumaty z dětství. Podle vládních údajů je do rezidenční péče v Anglii přijímáno 30 % dětí z důvodu zneužívání, zanedbávání nebo kvůli výrazné nestabilitě péče v jiných formách náhradní rodinné péče. Přesun k menším dětským domovům se 4-6 dětmi může být výrazným posunem k vytvoření a rozvoji prostředí, ve kterém se dětem bude dostávat dostatečně intenzivní péče a podpory.⁷⁴

3.2 Nařízení ústavní výchovy

V další části mé práce popíši, jak probíhá nařízení ústavní péče v Anglii. Vysvětlím, z jakých zákonů nařízení vychází, kdo jej navrhuje a vydává. Dále popíši, kam se dítě umístí, pokud je rozhodnuto o nařízení ústavní výchovy.

Nařízení náhradní výchovy v Anglii je popsáno v zákoně o ochraně dítěte (The Children Act) z roku 1989 (novelizován roku 2004) a v zákoně o dítěti a rodině (The Children and Families Act) z roku 2014. Hlavním principem zákona o ochraně dítěte (The Children Act) z roku 1989 je, že o dítě je nejlépe postaráno v biologické rodině, kromě případů, kdy by tento pobyt byl proti blahu dítěte. Biologičtí rodiče mají mít plnohodnotnou roli v životě dítěte a to, i když je dítě v některé formě náhradní výchovné péče, pokud soud nerozhodl, že kontakt s rodinou by mohl dítě ohrozit.⁷⁵ O blaho dítěte se musí zajímat soud v Anglii při jakémkoliv soudním řízení, ať se jedná o výchovu dítěte, správu jeho jmění nebo jeho příjmů. Při jakémkoliv řízení musí soud brát zřetel na to, že jakékoliv prodlužování soudního řízení může ohrozit blaho dítěte.⁷⁶

Pro umístění dítěte do náhradní péče neboli Care order musí LA požádat o její nařízení soud tím, že mu podá zprávu. Důvody pro odebrání dítěte, které může příslušný místní orgán ve zprávě uvést, jsou, že o dítě není v jeho biologické rodině dostatečně postaráno, není mu zabezpečena výchova a dítě je zanedbávané, nebo mu hrozí újma na zdraví.⁷⁷ Soud může po prošetření situace dítěte nařídit náhradní péči o dítě pouze tehdy, pokud bylo zjištěno, že dotyčné dítě v rodině trpí, nebo je pravděpodobné, že trpí

---

⁷⁴ Srov. O'HARA, M., Social Care Network. *Children's care homes are seen as a last resort, but they can be a safe haven* [online]. (vlastní překlad)

⁷⁵ Srov. Department for education. *Court orders and pre-proceedings For local authorities* [online]. s. 3-4. (vlastní překlad)

⁷⁶ Srov. Children Act 1989: Chapter 41, section 1 [online]. (vlastní překlad)

⁷⁷ Srov. Citizens Advice. *Children and local authority care* [online]. (vlastní překlad)

a bylo poznamenáno zřetelnými zraněními. Příkaz k náhradní péči může být také vydán, pokud se zjistí, že dosavadní péče rodičů o dítě by mohla vést k ohrožení dítěte. Dalším důvodem k nařízení jiné péče je to, že biologičtí rodiče nezvládají výchovu dítěte a dítě se poté vymyká rodičovské kontrole.⁷⁸

Pokud soud rozhoduje o nařízení náhradní výchovy dítěte ať rodinné či ústavní, přihlíží na přání a pocity dítěte s ohledem na jeho věk a jeho porozumění situaci, ve které se nachází. Dále přihlédne k fyzickým, emocionálním a vzdělávacím potřebám dítěte a k vlivu změny výchovné péče na vývoj dítěte. Soud také přihlíží k veškerým vlastnostem dítěte, které považuje za důležité, jako je věk, pohlaví, prostředí v kterém vyrůstalo a vlastnosti, kterými disponuje. A hlavně musí brát soud ohled na škodu, kterou dítě utrpělo v jiné péči a zda mu stále hrozí riziko vzniku škod.⁷⁹

Poté, co soud rozhodne, že je výchova dítěte v biologické rodině nedostatečná nebo ohrožující, vydá příkaz k umístění dítěte do náhradní péče. Dítě je poté předáno do působnosti LA. LA poskytuje dítěti ubytování a vytvoří s dítětem umístovací plán (Placement plan). V tomto plánu LA uvede zdravotní stav dítěte, jakou péči bude dále potřebovat, jeho vzdělávací potřeby, jaký může mít kontakt s rodiči a další. LA poté rozhodne na základě přání rodičů a dítěte, kam dítě umístí, aby dítě mohlo zůstat v kontaktu s rodinou a kamarády. Při rozhodování dává LA přednost náhradní rodinné péči před dětskými domovy a do dětských domovů je dítě umísťováno, pouze pokud jiná náhradní rodinná péče nebyla pro dítě vhodná. Pokud nebyl vydán soudem zákaz kontaktu rodiče s dítětem, musí LA udržovat dítě v kontaktu s biologickou rodinou. Po umístění dítěte do náhradní rodinné péče, dohlíží LA i nadále na blaho dítěte, pokrok ve škole, přání dítěte i rodičů. Příkaz k dohledu na péči o dítě může být vydán na dobu jednoho roku a prodlužován na jakoukoliv dobu, která ale nesmí překročit tři roky od vydání prvního příkazu o dohledu na dítě. Příkaz k náhradní výchovné péči může trvat až do zletilosti dítěte. V dětských domovech může potom mladý dospělý na základě přání, která popíši v dalších odstavcích, zůstat po 18 roku až do 25 let.⁸⁰

Z předešlých odstavců jsme se dozvěděli, že návrh k nařízení ústavní výchovy v Anglii podává LA a poté, pokud se zjistí, že je dítě v biologické rodině opravdu zanedbávané, týrané nebo zneužívané, rozhodne soud o nařízení náhradní péče. Když

---

⁷⁸ Srov. Department for education. *Court orders and pre-proceedings For local authorities* [online]. s. 24. (vlastní překlad)

⁷⁹ Srov. Children Act 1989. Chapter 41. section 1 [online]. (vlastní překlad)

⁸⁰ Srov. Citizens Advice. *Children and local authority care* [online]. (vlastní překlad)

tak soud rozhodne, dítě se dostává do péče LA, který vytvoří umístovací plán podle toho, jakou péči a výchovu dítě potřebuje. Přičemž LA volí ústavní péči až jako poslední možnost a pouze tehdy, pokud předešlé péče dítěti nevyhovovaly.

3.3 Zařízení rezidenční péče

V následujících odstavcích popíší zařízení, která provozují ústavní péči v Anglii. Popíší jednotlivá zařízení, pro koho jsou určena a jaký je jejich účel.

V Anglii došlo v oblasti rezidenční institucionální péče k transformování pobytových zařízení pro děti. Zařízení se rozčlenila dle potřeb dětí tak, aby děti měly dostatek soukromí a životního prostoru. Proto došlo k přeměně těchto zařízení na malá zařízení s malým počtem dětí.⁸¹

Mezi nejčastější zařízení rezidenční péče o děti v Anglii se řadí dětské domovy (Children's home). Podle zákona o standardech péče z roku 2000 (The Care Standards Act 2000) se dětským domovem rozumí domov, který dětem do 18 let poskytuje ubytování a péči. V dětských domovech v Anglii pečují pracovníci o děti do 18 let, ale to neznamená, že děti po 18. roku věku musí z domova ihned odejít. Dětské domovy se podle zákona mají snažit, aby v dětských domovech byli mladí lidé starší 18 let v menšině oproti ostatním dětem. Dětské domovy v Anglii si uvědomují, že z důvodu nízkého počtu dětí v dětských domovech může nastat situace, kdy bude v domově více mladých dospělých než dětí do 18 let. Pracovníci dětských domovů si uvědomují, že mladý dospělý po 18. roku může být zranitelný a není vždy správné nechat mladého dospělého domov opustit, pokud je v jeho nejlepším zájmu v domově dále zůstat.⁸²

Jedním z důvodů, kvůli kterým může mladý člověk zůstat v dětském domově, může být ztráta ubytování, které mladému dospělému pomohl najít osobní poradce. Z tohoto důvodu může mladý dospělý zůstat v dětském domově, dokud se mu nenaskytnou jiné možnosti ubytování. Dalším důvodem k setrvání v dětském domově je přání dokončit studium. Je-li u mladého člověka patrná snaha studium dokončit a jsou-li vidět výsledky snažení, má možnost zůstat v dětském domově až do věku 25 let. Další prodloužení může vzniknout na přání mladého dospělého, který chce nadále zůstat v domově se svými sourozenci. Důvodem pro prodloužení pobytu mladého člověka v dětském

---

⁸¹ Srov. NOVÁK, O., PALEČEK, J., ŠMÍDOVÁ-MATOUŠOVÁ, O. *Náhradní péče o děti v Dánsku, v Anglii a Walesu, na Slovensku a v Polsku*, s. 71.

⁸² Srov. Ofsted. *Introduction to children's homes: a children's social care guide to registration* [online]. s. 4,14. (vlastní překlad)

domově, může být psaná dohoda, ve které stojí, že mladý dospělý ještě není připraven opustit dětský domov, ale je vytvořen jeho cílený plán na odchod.⁸³

Některé dětské domovy poskytují také dětem od 16 roku podporované ubytování (supported accommodation), ve kterém se děti začínají osamotňovat a připravují se na odchod z dětského domova. V Anglii existuje několik variant dětských domovů, které se liší hlavně cílovou skupinou, o kterou se starají, jako např. zdravotně postižené děti či problémové děti se závislostí na drogách nebo alkoholu. Další možností jsou dětské domovy, které spadají pod LA jako krátkodobé či dlouhodobé řešení situace dětí bez zaopatření.⁸⁴

Každé dítě, které přijde do dětského domova má s sebou umístovací plán (Placement plan), který mu vytvořil LA. Tento plán obsahuje: zdraví dítěte a zdravotní péči, kterou bude potřebovat během dalšího pobytu v dětském domově, výchovná opatření, požadavky na vzdělání a jeho kulturní a náboženské vyznání. Dále plán obsahuje kontaktní ujednání s rodiči a oblíbené volnočasové aktivity dítěte. V dětském domově je dítěti přidělen klíčový pracovník, který rozvíjí tento umístovací plán na plán pečující (Care plan) a aktualizuje ho každých 6 měsíců pobytu dítěte v dětském domově. Pracovníci dětského domova se také snaží udržet kontakt s rodinou dítěte, snaží se vytvářet bezpečná místa ke schůzkám dítěte s rodiči a zapojují rodiče do aktivit, které dětský domov pořádá. Těmito možnostmi se pokouší zajistit, aby, pokud to podmínky dovolí, mělo dítě stálý kontakt s rodiči.⁸⁵

Dalším typem dětského domova v Anglii jsou obytné školy (residential schools), které poskytují žákům ubytování a vzdělání více jak 295 dní v roce.

Obdobnou variantou dětských domovů v Anglii jsou zabezpečené dětské domovy (secure children's homes) starající se o děti, které se dopustily trestného činu nebo potřebují zvláštní ochranu. Jsou registrovány jako dětské domovy a schváleny tajemníkem státu. Mají za účel omezení svobody dětí.⁸⁶

---

⁸³Srov. Ofsted. *Introduction to children's homes: a children's social care guide to registration* [online]. s. 4,14. (vlastní překlad)

⁸⁴Srov. Ofsted. *Introduction to children's homes: a children's social care guide to registration* [online]. s. 12, 4 (vlastní překlad)

⁸⁵ Srov. WILLIAMS, A. *Staff Guide to the Children's Homes Standards and Regulations*. s. 4-6. (vlastní překlad)

⁸⁶ Srov. Ofsted. *Introduction to children's homes: a children's social care guide to registration* [online]. s. 5. (vlastní překlad)

V předcházejících odstavcích jsem popsala, jaká zařízení se zabývají ústavní výchovou v Anglii. Mezi nejčastější zařízení patří právě dětské domovy, kterými se budu dále zabývat v mé práci a to hlavně tím, jak připravují dospívající děti na odchod z dětského domova.

3.4 Příprava a odchod z rezidenční péče

S přípravou na odchod z dětských domovů v Anglii začínají pracovníci od 15 let věku dítěte. Vychovatelé a sociální pracovníci se začínají starat o to, kde bude dítě bydlet a jakou pomoc bude potřebovat po odchodu z dětského domova, aby dosáhlo co největší nezávislosti v jeho další životní etapě. Podle zákona o odchodu z péče (The Leaving Care Act 2000) mají všechny děti vyrůstající v dětském domově od 15. roku právo na osobního poradce, kterého jim přidělí LA. Tento poradce jim pomůže vytvořit tzv. plán cesty (Pathway plan), který pomáhá dětem k osamotnění se. Osobní poradce se ujistí, zda má dítě po opuštění péče kde bydlet a pokud nemá, pomáhá mu najít bydlení nebo finanční pomoc do začátku jeho samostatného života. Sociální pracovník z dětského domova a osobní poradce ve spolupráci s dítětem vytváří plán cesty dítěte. Tento plán si po 18. roce převezme osobní poradce, který s mladým dospělým opouštějícím dětský domov bude nadále v kontaktu a to až do věku 21 let. Pokud mladý dospělý studuje, tak mu osobní poradce pomáhá až do jeho 25 let.⁸⁷

Osobní poradce má za úkol pomoci vytvořit mladému dospělému plán cesty k osamostatnění po odchodu z dětského domova. Poté se podílí na realizaci tohoto plánu a jeho vyhodnocování. Osobní poradce také pomáhá koordinovat služby, které mladý člověk využívá. Poradce se musí o mladého dospělého aktivně zajímat, zjišťovat jeho pokroky a vše uvádět v písemných záznamech.⁸⁸ Osobní poradce začíná s přípravou na nezávislost od 15. roku života dítěte, pomáhá rozvíjet již nabyté dovednosti dítěte a to např. vaření, zacházení s financemi, uklízení, péči o svou osobu. Osobní poradce má také za úkol poskytnout dítěti poradenství a podporu ohledně odchodu z dětského domova jako: možnosti dalšího vzdělání, rozvoj dovedností, hledání ubytování, žádosti o dávky nebo hledání zaměstnání. Osobní poradce musí

---

⁸⁷Srov. KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*, s. str. 144

⁸⁸Srov. KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*, s. str. 144

mladému dospělému poskytnout kontaktní údaje, telefonní číslo nebo email, nebo alespoň číslo na organizaci, pro kterou osobní poradce pracuje.⁸⁹

Plán cesty (Pathway plan) se vytváří podle toho, co chce mladý dospělý ve svém životě dělat a co očekává od života po odchodu z dětského domova. K plánu mohou být připojeny názory vychovatelů, učitelů a rodinných příslušníků. Plán obsahuje tyto oblasti: jaké zaměstnání chce mladý dospělý v životě dělat, jaké potřebuje zaměstnání, jakou finanční podporu potřebuje, jaké jsou jeho zdravotní potřeby, na které lidi se může obrátit, pokud bude potřebovat pomoc a ještě mnoho dalších oblastí, které se mohou konkrétního mladého dospívajícího týkat.⁹⁰ Plán cesty je aktualizován každých 6 měsíců od prvního vytvořeného plánu. Pokud dojde k velkým změnám, může se plán do 28 dní aktualizovat (např. změna adresy mladého dospělého). Osobní poradce musí pomoci dospívajícímu najít ubytování, pokud mladý dospělý neví, kde by mohl žít.⁹¹

Někteří mladí dospělí odcházející z dětských domovů se vrací do své biologické rodiny, ale jejich osobní poradce je varuje, že rodina nemusí fungovat, tak jak fungovala před jejich odchodem. Zda by se mladému dospělému mohl doporučit návrat do rodiny, záleží na tom, jak se udržoval kontakt mezi dítětem a rodinou během pobytu dítěte v dětském domově.⁹²

3.5 Možnosti následné péče

Legislativní rámec ukládá zákonem o odchodu z péče z roku 2000 LA povinnost podporovat mladé lidi z náhradní výchovy v jejich ubytovacích potřebách. LA by tedy měli nabízet výběr ubytování, posoudit potřeby mladých a mít nouzový plán, pokud by mladému ubytování nevyšlo.⁹³

V Anglii mezi možnostmi ubytování s určitou mírou následné péče mohou patřit sociální byty nebo podporované bydlení, které má více variant s odlišnou mírou podpory. Podporované bydlení se ve všech těchto variantách poskytuje nejdéle na 1 rok. Další možností ubytování mohou být například ubytovací centra Foyers.⁹⁴

---

⁸⁹Srov. Trafford council. *A Guide to Leaving Care And the Financial Support Paid to Care Leavers* [online]. s. 6-7. (vlastní překlad)

⁹⁰Srov. KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*, s. 144

⁹¹ Srov. Trafford council. *A Guide to Leaving Care And the Financial Support Paid to Care Leavers* [online]. s. 10. (vlastní překlad)

⁹² Srov. KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*, s. 144.

⁹³ Srov. Shelter. *Accommodation options for care leavers* [online]. (vlastní překlad)

⁹⁴ Srov. Shelter. *Accommodation options for care leavers* [online]. (vlastní překlad)

Možnostmi následné péče o mladého dospělého se také zabývá osobní poradce, na kterého se může mladý dospělý vždy obrátit s jakýmkoliv problémem. Osobní poradce mladého člověka ještě tři roky po odchodu z dětského domova doprovází a pomáhá mu řešit situace, ve kterých se mladý dospělý nachází. Poradce zároveň sepisuje plán cesty, který by měl vést k úplnému osamocení mladého dospělého. Osobní poradce pochází ze sociálních služeb příslušného úřadu určitého města, ve kterém mladý dospělý pobývá.

Jako příklad jsem si vybrala LA Trafford Council ve městě Trafford v anglickém hrabství Velký Manchester, který kromě jiného popisuje, jaké ubytovací možnosti poskytuje mladým lidem po ukončení náhradní péče, pokud se nachází v nouzi.⁹⁵

V Anglii existují další úřady LA většinou v každém větším městě, které poskytují všem mladým dospělým odcházejícím z náhradní výchovné péče osobního poradce a ubytovací služby, které se mohou lišit v délce a úrovni podpory po odchodu z dětského domova. Trafford Council jsem si vybrala, neboť jeho příručky, z nichž jsem čerpala informace, pocházejí aktuálně z roku 2014.

3.6 Možnosti bydlení

Osobní poradce pomáhá mladému člověku s registrací nebo hledáním ubytování, ale o možnosti bydlení uvedené v této kapitole se mohou ucházet i mladí dospělí, kteří přišli o své předchozí ubytování a hrozí jim bezdomovectví.

3.6.1 Sociální bydlení

Jednou z variant ubytování je sociální bydlení, kdy je mladému člověku poskytnuto ubytování v jednotlivých bytech či domech, které spadají pod ubytovací služby městského úřadu Trafford. V tomto ubytování si může mladý dospělý určit, jak velkou pomoc bude potřebovat do začátku. V sociálních bytech platí mladý dospělý určitý snížený nájem a podpůrný personál ho pravidelně navštěvuje.⁹⁶

3.6.2 Podporované bydlení

Mladý dospělý však často potřebuje stálou podporu, proto existuje varianta bydlení: Podporované bydlení (Supported accommodation), ve kterém má mladý dospělý podporu 24 hodin denně. Pracovníci podporovaného bydlení poskytují pomoc mladým

---

⁹⁵ Srov. Trafford council. *A Guide to Young Peoples Accommodation in Trafford* [online] s. 1-2. (vlastní překlad)

⁹⁶ Srov. Trafford council. *A Guide to Leaving Care And the Financial Support Paid to Care Leavers* [online]. s. 10. (vlastní překlad)

dospělým ve věku 16-19 let a může být prodloužena až do věku 25 let. Mladým dospělým je poskytnuto ubytování na 6 měsíců v bytě s celodenní podporou. Mladí dospělí se v podporovaném bydlení učí nezávislému životu. Pracovníci je zde učí, jak získávat informace o dávkách a žádat si o ně, získávat informace o zdravotnických zařízeních a jak se postarat o svou domácnost.⁹⁷

Podporované bydlení se také poskytuje mladým ženám z dětského domova, které otěhotní nebo mají již děti do tří let a potřebují ještě podporu na přechod k nezávislému životu. Mladé matce je poskytnut byt s koupelnou a kuchyní. Pracovníci v podporovaném bydlení učí mladé ženy spravovat své peníze, zažádat si o sociální podporu nebo příspěvek na bydlení a pomáhají jim najít vhodné trvalé bydlení.⁹⁸

Podporované bydlení má ještě jinou podobu, kdy se mladý dospělý po odchodu z dětského domova může nastěhovat k majiteli určitého domu, který poskytuje podporované bydlení a poskytne mladému dospělému ubytování ve svém domě a bude mu poskytovat individuální podporu.⁹⁹

3.6.3 Ubytování s částečnou podporou

Po odchodu z dětského domova mohou mladí dospělí získat ubytování ve vlastním podnájmu, který jim může pomoc zařídit osobní poradce. Někteří mladí dospělí se ale ještě nemusí úplně cítit na to, aby převzali zodpovědnost za všechno, co se skrývá pod odpovědností za vlastní bydlení. Tito mladí dospělí mohou prodiskutovat se svým osobním poradcem, jakou částečnou podporu by potřebovali.¹⁰⁰

3.6.4 Foyers

Další ubytovací možností pro mladé dospělé, kteří se ocitli na prahu bezdomovectví v Anglii, jsou Foyers. Foyers jsou ubytovací centra, které vlastní registrovaný sociální pronajímatel. Zajišťují vzdělání, bezpečné ubytování, podporu a školení pro mladé lidi ve věku 16-25 let. Také připravují cestu pro úspěšný přechod k nezávislému životu. Mladí dospělí jsou do Foyers umísťováni na základě dohody. Výměnou za osobní

---

⁹⁷Srov. Trafford council. *A Guide to Young Peoples Accommodation in Trafford, Trafford council* [online]. s. 2. (vlastní překlad)

⁹⁸Srov. Trafford council. *A Guide to Young Peoples Accommodation in Trafford, Trafford council* [online]. s. 3. (vlastní překlad)

⁹⁹Srov. Trafford council. *A Guide to Leaving Care And the Financial Support Paid to Care Leavers* [online]. s. 10-11. (vlastní překlad)

¹⁰⁰Srov. Trafford council. *A Guide to Young Peoples Accommodation in Trafford, Trafford council* [online]. s. 3. (vlastní překlad)

služby od Foyers se musí mladí lidé aktivně zapojovat do vlastního rozvoje osobnosti.¹⁰¹

3.7 Finanční pomoc

Při odchodu z dětského domova mohou mladí dospělí v Anglii požádat o grant od sociálních služeb na základní vybavení domácnosti. Pokud požádají o tento grant, musí splňovat několik podmínek: musí se jednat o osobu starší 18 let, která pobírá příspěvek v nezaměstnanosti a odešla z dětského domova. V Anglii si osoby starší 18 let mohou zažádat o podporu v nezaměstnanosti, podmínkou však je, že pracují méně než 16 hodin nebo studují. Pokud mladý dospělý, který odešel z dětského domova, pobírá nízký nebo žádný příjem, může si zažádat o sociální dávky na zaplacení nájmu. Také může požádat o sociální podporu, pokud nemůže pracovat z důvodu onemocnění nebo studia před maturitou.¹⁰²

Mladý dospělý, který odchází z dětského domova do vlastního bydlení, má nárok na grant odchodu z péče, který činí £ 2000 (63 364,- Kč). Odcházejícímu se grant vydává na nákup nábytku a domácích potřeb, které odcházející potřebuje. Grant se může vyplácet na splátky, takže ho mladý dospělý nemůže ihned všechno utratit. Osobní poradce radí mladému dospělému, jak s penězi správně a pečlivě zacházet a společně vytvoří i výdajový plán grantu. Myslím si, že vytvoření výdajového plánu mladému dospělému velmi pomůže reálně si představit, jak peníze nejlépe využije pro svůj další samostatný život. U mladých dospělých z dětských domovů mohou v jejich nezávislých životech nastat krizové situace. Pokud nastane taková životní krize, posoudí osobní poradce, zda může být mladému dospělému v nastalé situaci poskytnuta finanční pomoc. Osobní poradce také mladému dospělému pomáhá zakládat bankovní účet, pokud ho již nemá založený. Poradce také pomáhá s vytvořením výdajového plánu, aby mladý člověk dokázal vyjít s výdaji za paliva, potraviny a další. Mladý dospělý se tímto způsobem naučí šetřit a pracovat se svým rozpočtem.¹⁰³

---

¹⁰¹Srov. The Foyers Federation. *Foyers* [online]. (vlastní překlad)

¹⁰²Srov. KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*, s. 144-145.

¹⁰³Srov. Trafford council. *A Guide to Leaving Care And the Financial Support Paid to Care Leavers* [online]. s. 18-21. (vlastní překlad)

3.8 Projekty určené mladým dospělým z dětských domovů v Anglii

Tyto projekty jsem ve své práci uvedla, protože je doporučuje ve své příručce i LA Trafford concil, jako další formu následné péče o mladé dospělé, kteří opustili náhradní výchovu v Anglii.

„Elstree Court Independent Living project“

Další variantou bydlení, které nabízí Trafford council pro mladé lidi v Anglii je projekt nezávislého bydlení (Elstree Court Independent Living project). v tomto projektu je mladým dospělým poskytován vlastní byt a pečovatelská služba, která bude mladého dospělého učit spravovat svůj byt a žít samostatně. Tento projekt je zpravidla na jeden rok pobytu, aby se mladí lidé naučili nezávislosti a mohli odejít do vlastního nájmu bez podpory. Výše podpory a péče je určena na základě toho, co si přeje mladý člověk se naučit či změnit a spolupracuje při tom se svým osobním poradcem.¹⁰⁴

„Catch 22“

Tento projekt zařizuje komplexní podporu pro mladé dospělé z dětských domovů a snaží se zlepšit jejich životní šance. Podporuje mladé dospělé k nezávislosti, poskytuje jim pečovatelské služby, aby nevznikly negativní dopady na mladého člověka z důvodu nevhodného ubytování nebo zaměstnání. Další podporu, kterou tento projekt poskytuje, je učňovské vzdělání a zajištění zaměstnání. Poskytuje také poradenskou činnost o ubytovacích službách, nájmech, atd.¹⁰⁵

„Become“

Poslední anglický projekt, který bych chtěla uvést, se jmenuje Become. Jeho posláním je podporovat a pomáhat dětem v jakékoli péči a mladým dospělým po odchodu z dětského domova. Projekt se snaží podpořit emocionální pohodu mladého dospělého a cílevědomé žití jeho života. Poskytují bezplatnou linku, poradenství a terénní službu pro mladé lidi ve věku 16-25 let.¹⁰⁶

Pro shrnutí této části práce, bych chtěla zdůraznit, že následnou péčí se v Anglii zabývá osobní poradce pocházejícího z určitého příslušného místního úřadu (LA), který

---

¹⁰⁴Srov. Trafford council. *A Guide to Leaving Care And the Financial Support Paid to Care Leavers* [online]. s. 10-11. (vlastní překlad)

¹⁰⁵ Srov. Trafford council. *A Guide to Leaving Care And the Financial Support Paid to Care Leavers* [online]. s. 31. (vlastní překlad)

¹⁰⁶Srov. The charity for children in care and young care leavers. *Become* [online]. (vlastní překlad)

poskytuje sociální služby, jako například ubytování a podporu. Příslušný místní úřad přidělí osobního poradce dítěti už v 15 letech. Ve své práci uvádím jeden konkrétní místní úřad a to Trafford, který poskytuje osobní poradce a následnou péči, ale v Anglii existuje mnoho dalších úřadů, které poskytují mladým dospělým, kteří odešli z péče státu osobního poradce a podobná ubytování, která se mohou lišit v délce a podpoře pobytu. V předchozích odstavcích jsem popsala, v jakých typech následné péče, které jim pomáhá osobní poradce zařídit, se mohou mladí dospělí po odchodu z náhradní výchovy ubytovat. V Anglii existují také neziskové organizace, které pomáhají mladému dospělému s odchodem i po odchodu z náhradní péče. Ale hlavní následnou péčí jsou v Anglii dle mého názoru osobní poradci, kteří mladému dospělému pomáhají další tři roky po odchodu z dětského domova.

4 Shrnutí

Cílem mé bakalářské práce bylo představení možností následné péče o mladé dospělé po odchodu z dětského domova jak v České republice, tak v Anglii, kterou jsem popsala v předešlých kapitolách. V této kapitole nejdříve porovnáám nastavení ústavní výchovy v Anglii a ČR. Poté přejdu k porovnání následné péče, abych zjistila, jaký je rozdíl mezi touto péčí u nás a v Anglii a zda bychom se mohli od Anglie něčím inspirovat. V Anglii se dává přednost náhradní péči rodinné a ústavní výchova se nařizuje až jako poslední možnost. V České republice by se ústavní výchova také měla nařizovat, až pokud selhala předchozí opatření, ale i přesto je stále častým náhradním řešením. Důvodem je nedostatečné rozvinutí neústavních forem náhradní péče v České republice. Odpovídají tomu statistiky Ministerstva práce a sociálních věcí, o kterých jsem psala v první kapitole. Na rozdíl od Anglie, kde je ústavní výchova brána jako poslední možnost pro dítě, které si předtím prošlo několika jinými formami náhradní rodinné péče, hlavně pěstounskými. Pěstounská péče má v Anglii mnoho forem, z nichž jsou některé zajištěny speciálně vyškolenými pěstouny. Pokud děti bez úspěchu projdou několika formami pěstounské péče, dostávají se nakonec do ústavní péče. Proto se děti dostávají do ústavní péče, nejčastěji do dětského domova, až ve starším věku. Dle mého názoru může dítěti časté střídání forem pěstounské péče ublížit. Dětské domovy v Anglii mají ale v péči nejvíce 6 dětí najednou, proto se pracovníci dětských domovů mohou těmto dětem plně věnovat a poskytovat jim intenzivní péči (např. v případě špatných zkušeností s předešlou pěstounskou péčí).

S přípravou na odchod začínají dětské domovy u nás i v Anglii obdobně, okolo 15 let věku dítěte. Pracovníci dětských domovů se snaží připravit děti na život mimo dětský domov, pomáhají jim dosáhnout vzdělání, které potřebují k získání povolání, které chtějí dělat. Učí je pracovat s penězi, jak se starat o svou domácnost, vařit, uklízet a další užitečné dovednosti, které se jim budou hodit do života mimo dětský domov. V ČR dětským domovům s přípravou často pomáhají neziskové organizace, které připravují různé projekty pro tyto děti. Pracovníci dětských domovů pomáhají dětem najít ubytování a práci před odchodem a snaží se nenechat odejít mladého dospělého těchto jistot.

V Anglii existují organizace, které pomáhají s přípravou na odchod dětí z dětských domovů. Jedním z podstatných rozdílů mezi Anglií a Českou republikou je to, že dětem v Anglii je od 15 let jejich věku dle zákona přidělen od příslušného úřadu osobní poradce, který vytváří plán cesty pro dítě, které bude odcházet z dětského domova. Plán cesty se každých 6 měsíců aktualizuje a musí obsahovat, jaké zaměstnání chce dotyčné dítě dělat, jaké vzdělání potřebuje, zdravotní stav dítěte, finanční prostředky, které bude potřebovat, ubytování a mnoho dalších oblastí, které se týkají určitého dítěte, které bude odcházet z dětského domova. Osobní poradce musí dítěti před odchodem z ústavní péče pomoc zajistit ubytování, aby se nestalo, že dítě odejde bez ubytování. V obou zemích si děti mohou prodloužit pobyt v dětských domovech, v ČR pouze z důvodu dalšího vzdělání, ale v Anglii existuje důvodů hned několik, např. ztráta ubytování nalezeného osobním poradcem, přání zůstat se sourozenci a další, která popisují ve třetí kapitole. Dále v dětských domovech mladí dospělí dostávají finanční příspěvek při odchodu, který se v ČR republice vydává podle hledisek, stanovených dětským domovem a nejvýše může tato částka dosáhnout 25 000,- Kč. V Anglii dostávají mladí dospělí odcházející do vlastního bydlení grant odchodu z péče, který činí £ 2000 (63 364,- Kč) a osobní poradce pomáhá odcházejícímu finance získané z tohoto grantu správně, využít. Vytváří společně i výdajový plán, aby mladý dospělý viděl, za co peníze utrací. Myslím si, že osobní poradce je výborná služba, která pomůže mladého dospělého integrovat do společnosti po odchodu z dětského domova a posune ho o kousek dál k nezávislosti.

Následná péče v obou zemích se od sebe dle mého názoru značně liší. V ČR není systém, který by byl garantovaný státem a pojímal péči, přípravu na odchod a ještě následnou péči o mladé dospělé, kteří odešli z dětského domova. Pokud se mladý dospělý dostane do krize, má možnost poradenství u sociálního kurátora pro zletilé nebo v dětském domově. V ČR se následnou péčí rozumí uchopení a rozvíjení dovedností mladého dospělého, které získal v dětském domově. Zařízeními poskytujícími následnou péči jsou startovací byty, kterými disponují některé dětské domovy. Mezi další zařízení, která poskytují následnou péči, patří domy na půl cesty, azylové domy nebo ubytovny. Tato zařízení se snaží mladého dospělého posunout k co největší nezávislosti a podporovat již nabyté schopnosti z dětského domova. Ubytování v těchto zařízeních si ale musí mladý dospělý zařídit sám nebo skrze sociální služby, které mu pomohou ubytování zajistit. Mezi nejčastější následnou péči v ČR můžeme podle mého

názoru zařadit neziskové organizace, které pro tyto případy vytváří projekty pomáhající mladým lidem najít zaměstnání nebo ubytování a prohloubit znalosti získané v dětském domově. Tyto neziskové organizace si opět musí najít mladý dospělý sám nebo skrze sociální služby, ale některé projekty vyhledávají klienty již v dětském domově. Projekty bohužel často bývají realizovány pouze na omezenou dobu a jen v některých lokalitách a v tomto omezení vidím mezery v následné péči u nás.

Oproti tomu, pokud odejde mladý člověk z dětského domova v Anglii, osobní poradce mu musí pomoci zařídit ubytování a to i v případě, kdy toto ubytování mladý dospělý ztratí. Osobní poradce mladého dospělého doprovází po dobu dalších tří let po odchodu z dětského domova a musí mladému dospělému pomáhat s ubytováním, zaměstnáním a čímkoli, s čím si mladý dospělý nebude vědět rady. V rámci sociálních služeb příslušného místního úřadu, ze kterého osobní poradce pochází, může osobní poradce vybrat možnost ubytování, která pomůže mladému dospělému dále rozvíjet schopnosti, které již nabyt a pomůže mu k úplnému osamostatnění. V rámci sociálních služeb v Anglii, které pro mladého dospělého pomáhá zprostředkovat osobní poradce, existuje mnoho možností podporovaného bydlení, které jsem vypsala ve třetí kapitole. Mladí dospělí si mohou sami nastavit, jakou podporu potřebují, ale většina možností ubytování je pouze na omezenou dobu. Nejzajímavější možností ubytování je podle mého názoru ubytování u majitele domu, který je registrovaný jako poskytovatel podpůrné pomoci. Ten u sebe nechá mladého dospělého, který opustil náhradní péči, bydlet a pomáhá mu v oblastech, které tento mladý člověk ještě sám nezvládá.

V České republice i v Anglii se má za to, že pro mladého dospělého není příliš vhodné vrátit se do biologické rodiny, zejména pokud tato rodina nebyla na návrat systematicky připravována. Přesto se většina mladých dospělých vrací do své původní rodiny. Důvodem pro navrácení se do původní rodiny může, dle mého názoru, být nedostatečné zastoupení zařízení a odborníků, kteří by se zabývali následnou péčí.

Podobné podmínky spatřuji v obou zemích i v žádání o finanční pomoc. V ČR si mohou mladí dospělí zažádat o pomoc v hmotné nouzi, nebo existuje mnoho nadačních fondů na pomoc mladým dospělým z dětských domovů. V Anglii si také mohou zažádat o podporu v nezaměstnanosti nebo sociální dávky na zaplacení nájmu.

Pro zakončení jen doplním, že dle mého názoru nám v České republice opravdu chybí služba osobního poradce, kterou mají v Anglii. Myslím si, že si ji zaslouží mladí dospělí i u nás poté, čím vším si museli projít během řízení soudu o jejich péči, pobytu

bez rodičů v dětském domově a po odchodu z dětského domova. Shledávám osobního poradce od 15 let výbornou službou, kterou bychom se od Anglie mohli inspirovat. Dítě osobního poradce pozná již v dětském domově a ví, že se na něho může kdykoli obrátit i další tři roky po odchodu a pokud studuje tak až do 25 let.

Závěr

Následné péči o mladé dospělé z dětských domovů u nás není dle mého názoru věnováno tolik pozornosti, kolik by si mladí dospělí zasloužili. Málokdo z nás si uvědomuje, že samotná příprava na odchod z dětského domova nemůže dítě úplně připravit na všechno, co ho v životě mimo dětský domov potká. A proto neziskové organizace poskytují aspoň částečnou pomoc mladému dospělému po odchodu z dětského domova. v médiích často zveřejňují, že děti často odchod z dětského domova nezvládají, ale o následné péči u nás můžeme nejvíce slyšet právě od neziskových organizací. Mladí dospělí z dětských domovů často pomoc ani nevyhledávají a stávají se tak často účastníky kriminálních činů, protože nemají peníze a neví jak si získat další zaměstnání, když s hledáním předchozího jim pomohl dětský domov. Obdobná situace nastává, pokud ztratí střechu nad hlavou, neví si rady a dostávají se až na práh bezdomovectví. Z těchto důvodů si myslím, že o následnou péči by se měl náš stát více zajímat. Tito mladí lidé nemohou za to, že nemají možnost obrátit se na své rodiče jako většina jejich vrstevníků a zasloužili by si mít nějakou formu následné péče, ke které by si mohli přijít pro pomoc a radu i po odchodu z dětského domova, jako např. služba osobního poradce, která funguje v Anglii.

Mým cílem v této práci bylo představení možností následné péče o mladé dospělé odcházející z dětského domova jak v České republice, tak v Anglii. Po prostudování dostupných materiálů se domnívám, že cíl jsem splnila a popsala jsem, která zařízení i jakou pomoc mohou mladí dospělí v rámci následné péče u nás i v Anglii po odchodu z dětského domova získat. v obou zemích samozřejmě existuje mnohem více projektů, které se touto problematikou zabývají, ale do mé práce by se již rozsahově nevešly.

Po vypracování mé bakalářské práce se domnívám, že tím, jak je nastavená následná péče v Anglii bychom se mohli inspirovat i v České republice. Po zpracování mé práce, jsem také zjistila, že následnou péčí se v Anglii ze zákona zabývají příslušné místní úřady, které mladému člověku poskytují osobního poradce. Tento poradce udržuje kontakt s mladým dospělým i po odchodu z dětského domova až do 21 let mladého dospělého, nebo při studiu až do 25 let. Osobní poradce se přitom musí o mladého dospělého aktivně zajímat, každých šest měsíců aktualizovat plán cesty k nezávislosti a hlavně pomáhá mladému dospělému zprostředkovávat kontakt se

službami, které dotyčný potřebuje. Domnívám se, že osobní poradce, je velkým přínosem pro mladého dospělého, který má mnohdy obavy ze života mimo dětský domov a nemá kontaktní osoby, na které by se mohl v nouzi obrátit. V České republice zajišťují podobnou službu neziskové organizace pomocí různých projektů, které poskytují mentory a patrony. Tito lidé pomáhají mladým dospělým v období po odchodu z dětského domova. Tato služba neziskových organizací je dle mého názoru velice záslužná, ale bylo by lepší, kdyby tato služba byla poskytována na základě legislativy přímo státem.

Seznam použité literatury

Literatura:

- BĚHOUNKOVÁ, L. *Fenomén odchodu do samostatného života dítěte vyrůstající v náhradní rodinné péči*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012. ISBN 978-80-87652-87-9.
- HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z. *České rodinné právo*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998. Doplněk, 2006 ISBN 80-7239-192-5.
- JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-534-9.
- JEDLIČKA, R. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Praha: Themis, 2004. 80-7312-038-0.
- KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-957-7.
- MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.
- NOVÁK, O., PALEČEK, J., ŠMÍDOVÁ-MATOUŠOVÁ, O. a kol. *Náhradní péče o děti v Dánsku, v Anglii a Walesu, na Slovensku a v Polsku*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2013. ISBN 978-80-87455-15-9.
- NOVOTNÝ, J. S. *Zdroje resilience a problémy s přizpůsobením u dospívajících*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-700-0.
- NOVOTNÝ, P., IVIČIČOVÁ, J., SYRŮČKOVÁ, I. a kol. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*. Praha: GRADA, 2014. ISBN 978-80-247-5167-2.
- RADVANOVÁ, S., ZUKLÍNOVÁ, M. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 80-7179-182-2.
- WILLIAMS, A. *Staff Guide to the Children's Homes Standards and Regulations*. London: National Children's Bureau, 2003. ISBN 9781900990882.

Webové odkazy:

- Become. The charity for children in care and young care leavers. *Become* [online]. [cit. 2017-02-13]. Dostupné na WWW: <<http://www.becomecharity.org.uk/our-work/supporting-young-people/>>.
- Byznys pro společnost., Nadace Terezy Maxové. *NEW JOB NEW LIFE* [online]. © 2012 [cit. 2017-01-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.newjobnewlife.cz/o-projektu.html>>.

- Citizens Advice. *Children and local authority care* [online]. © 2017, London: Registered number 1436945, [cit. 2017-02-10]. Dostupné na WWW: <<https://www.citizensadvice.org.uk/family/looking-after-people/children-and-local-authority-care/>>.
- Dejme dětem šanci o.p.s. *Pomoz mi do života* [online]. Studio Pixel © 2011. [cit. 2017-01-30]. Dostupné na WWW: <<https://www.dejmedetemsanci.cz/4/projekty/58/pomoz-mi-do-zivota.html>>.
- Department of education. *Court orders and pre-proceedings for local authorities* [online]. © April 2014. [cit. 2017-01-27]. Dostupné na WWW: <https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/306282/Statutory_guidance_on_court_orders_and_pre-proceedings.pdf>. DFE-00031-2014.
- Klub přátel dětí DD. *Činnosti a projekty* [online]. © 2017 [cit. 2017-03-01]. Dostupné na WWW: <<http://prateledetid.cz/cinnost/>>.
- Liga otevřených mužů a Múzy dětem. *Patron* [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné na WWW: <<http://ipatron.cz/o-projektu/>>
- Múzy dětem o.s. *Život nanečisto* [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.zivotnanecisto.cz/>>.
- Nadace Jana Pivečky. *Projekt Atd....pro dětské domovy* [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné na WWW: <http://www.pivecka.cz/?page_id=172>.
- Nadání a dovednosti o.p.s. *Rozhled, Happy end, Roadshow* [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.nadaniadovednosti.cz/>>
- Ofsted rating standards improving lives. *Introduction to children's homes: a children's social care guide to registration* [online]. © Manchester: March 2016, No. 090155, [cit. 2017-01-27]. Dostupné na WWW: <https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/511220/Introduction_to_childrens_homes.pdf>.
- O'HARA, M., Social Care Network. *Children's care homes are seen as a last resort, but they can be a safe haven* [online]. 2. June 2015 [cit. 2017-01-19]. Dostupné na WWW: <<https://www.theguardian.com/social-care-network/2015/jun/02/childrens-care-homes-are-seen-as-a-last-resort-but-they-can-be-a-safe-haven>>.
- PLACÁKOVÁ, L., PLACÁKOVÁ, M., SMOLÍKOVÁ, K., a kol. *Integrace dětí z dětského domova do běžného života* [online]. Hospodářská a kulturní studia, Praha: ČZU Provozně ekonomická fakulta, 2011 [cit. 2016-11-24]. Dostupné na WWW: <http://www.hks.re/wiki/integrace_deti_z_detskeho_domova_do_bezneho_zivota>.
- PACNEROVÁ, H. JÁNSKÝ, P. LÁNYOVÁ, B. a kol. *Standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2015. ISBN 978-80-7481-138-8. [cit. 2017-03-15]. Dostupné na WWW: <http://www.nuv.cz/uploads/pracoviste_pro_certifikace/Standardy_kvality_pecce_o_deti.pdf>.

- ŘEZNÍČEK, T. *Učitelské noviny* [online]. 2008, č. 6 [cit. 2017-01-19]. Dostupné na WWW: <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=874>>.
- Shelter. *Accommodation options for care leavers* [online]. © 2017 [cit. 2017-03-01]. Dostupné na WWW: <http://youngpeopleoutcomes.shelter.org.uk/advice_for_advisers_of_young_people/when_young_people_have_to_move_out/care_leavers/accommodation_options_for_care_leavers/>.
- Spolu dětem o.p.s. *Postav se na vlastní nohy* [online]. © 2010. [cit. 2017-01-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.spoludetem.cz/postav-se-na-vlastni-nohy/>>.
- The Foyers Federation. *Foyers* [online]. London no. 1040482 [cit. 2017-02-13]. Dostupné na WWW: <<http://foyer.net/about-foyers/>>.
- Trafford council. *A Guide to Leaving Care And the Financial Support Paid to Care Leavers* [online]. posl. aktualizace 27. 10. 2014 [cit. 2017-02-10]. Dostupné na WWW: <<https://www.trafford.gov.uk/residents/children-and-families/children-in-care/docs/a-guide-to-leaving-care-and-financial-support-to-care-leavers-2013.pdf>>.
- Trafford council. *A Guide to Young Peoples Accommodation in Trafford* [online]. April 2014 [cit. 2017-02-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.trafford.gov.uk/residents/children-and-families/children-in-care/docs/young-persons-accommodation-guide.pdf>>. (vlastní překlad)
- VYSKOČIL, F. *Právní úprava náhradní rodinné péče v ČR* [online]. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014 [cit. 2017-01-10]. Dostupné na WWW: <http://www.nahradnirodina.cz/files/File/Projekty/Pravni_uprava_NRP_v_CR_2014.pdf>.
- Yourchance o.p.s. *Začni správně* [online]. [cit. 2017-01-30] dostupné na WWW: <<http://www.zacnispravne.cz/o-projektu/>>.

Zákony a vyhlášky:

- Children Act 1989: Chapter 41, section 1 [online]. posl. aktualizace 13. February 2017 [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na WWW: <<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/section/1>>.
- Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění platném k 28. 12. 2016.
- Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění platném k 28. 12. 2016.
- Zákon č. 333/2012 Sb. kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ve znění platném k 3. 1. 2017.
- Statistická ročenka z oblasti sociální práce a sociálních věcí 2014*. © Ministerstvo práce a sociálních věcí, [online]. Praha: MPSV, 2015. ISBN 978-80-7421-104-1. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/22668/rocenka_prace_2014.pdf>.

Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele. Tabulka H1.1.1 Zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy – počet zařízení, prostorové podmínky, děti a mládež – podle zařízení a území. MŠMT [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>>.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění platném k 28. 11. 2016.

Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění platném k 28. 11. 2016.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění platném k 15. 11. 2016.

Nářízení vlády č. 460/2013 Sb., o stanovení částky příspěvku na úhradu péče, částky kapesného, hodnoty osobních darů a hodnoty věcné pomoci nebo peněžitého příspěvku dítěti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, ve znění platném k 15. 11. 2016.

Seznam zkratk

- OSPOD - Orgán sociálně právní ochrany dětí
LA - Local Authority, příslušný místní úřad v Anglii

Abstrakt

HEJDOVÁ, L. Možnosti následné péče o mladé dospělé, kteří odcházejí z dětského domova. České Budějovice 2017. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Oddělení praxe. Vedoucí práce Mgr. Magdaléna Ehrlichová.

Klíčová slova: ústavní výchova, dětský domov, následná péče, mladý dospělý, možnosti následné péče, projekty neziskových organizací, odchod z dětského domova

Bakalářská práce je zaměřena na možnosti následné péče o mladé dospělé, kteří odcházejí z dětského domova. Práce představuje možnosti následné péče o mladé dospělé, kteří odcházejí z dětských domovů v České republice i v Anglii.

V práci popisují ústavní výchovu jak v ČR, tak v Anglii, jaké jsou důvody jejího nařízení, jak zaniká a jaká zařízení ji v obou zemích poskytují. Dále se zaměřují na dětské domovy a to hlavně na přípravu dětí na odchod a vlastní odchod mladých dospělých. Cílem práce je představení možností následné péče, kdo ji zprostředkovává a popsání konkrétních zařízení, která se zabývají následnou péčí. Nakonec práce porovnává následnou péči v ČR a v Anglii. Práce je tedy zaměřena na vypracování následné péče ve dvou zemích a následné porovnání spojitostí a odlišností a zhodnocení zda by si tyto země mohly být v některých službách inspirací.

Abstract

The possibilities of aftercare for young people leaving a children's home.

Keywords: institutional care, children's home, aftercare, young adults, aftercare possibilities, nonprofit organization's projects, leaving a children's home

The thesis is focused on the aftercare possibilities for young people who leave a children's home. Thesis presents the aftercare possibilities for young adults who leave children's home in the Czech Republic and in England.

The thesis also describes institutional care in the Czech Republic as well as in England, reasons for the institutional care order, what facilities are provided in each of the countries. Next it focuses on children's homes, mainly on children's preparation to leave the home and the departure itself. The aim of this work is to present the aftercare possibilities and describing specific aftercare facilities that are available. Eventually this work compares aftercare itself in the Czech Republic and England. The work is focused on working-out the aftercare of these two countries and comparing the similarities and differences. It then focuses on whether these countries services could be used as some form of inspiration for each other.